

Uniwersytet Warszawski
Wydział Zarządzania

Patrycja Niewiarowska
Nr albumu: 334399

Wynik finansowy w ujęciu bilansowym i podatkowym na przykładzie spółki XYZ Sp. z o.o.

Praca licencjacka
na kierunku Finanse, Rachunkowość i Ubezpieczenia

Praca wykonana pod kierunkiem
Dr Katarzyna Trzpiola
Katedra Finansów i Rachunkowości Uniwersytet Warszawski

Warszawa, czerwiec 2015

Oświadczenie kierującego pracą

Oświadczam, że niniejsza praca została przygotowana pod moim kierunkiem i stwierdzam, że spełnia ona warunki do przedstawienia jej w postępowaniu o nadanie tytułu zawodowego.

Data

Podpis kierującego pracą

Oświadczenie autora (autorów) pracy

Świadom odpowiedzialności prawnej oświadczam, że niniejsza praca dyplomowa została napisana przez mnie samodzielnie i nie zawiera treści uzyskanych w sposób niezgodny z obowiązującymi przepisami.

Oświadczam również, że przedstawiona praca nie była wcześniej przedmiotem procedur związanych z uzyskaniem tytułu zawodowego w wyższej uczelni.

Oświadczam ponadto, że niniejsza wersja pracy jest identyczna z załączoną wersją elektroniczną.

Data

Podpis autora (autorów) pracy

Streszczenie

Tematem mojej pracy jest „Wynik finansowy w ujęciu bilansowym i podatkowym na podstawie spółki XYZ Sp. z o.o.” Celem pracy jest wykazanie i opisanie różnic, które powstają w trakcie ustalania wyniku finansowego brutto i dochodu do opodatkowania. W pracy zostały przedstawione zasady, funkcje rachunkowości, schemat ustalania wyniku finansowego w ujęciu bilansowym oraz dochodu podatkowego. Trzeci rozdział został poświęcony części empirycznej. Na podstawie danych Spółki XYZ Sp. z o.o. przedstawiłam jak w 2009 roku zostały ewidencjonowane koszty i przychody jednostki gospodarczej. Następnie porównałam wynik finansowy brutto i dochód do opodatkowania za 2009 rok. Opisałam schemat ustalania tych wyników oraz wyjaśniłam różnice, które wynikają pomiędzy otrzymanymi liczbami.

Słowa kluczowe

wynik, finansowy, ujęcie, bilansowe, rachunkowe, koszty, podatek, dochód, przychód, wartość

Dziedzina pracy

04300 Accountancy, Financial Management

Tytuł pracy w języku angielskim

The financial result in terms of the balance sheet and tax based on company XYZ private limited company

WSTĘP	6
1. WYNIK FINANSOWY W UJĘCIU BILANSOWYM	8
1.1. Istota i funkcje rachunkowości.....	8
1.1.1. Pojęcie rachunkowości.....	8
1.1.2. Funkcje rachunkowości	8
1.1.3. Prowadzenie ksiąg rachunkowych.....	11
1.1.4. Podstawowe zasady rachunkowości	12
1.2. Przychody i koszty bilansowe	14
1.2.1. Pojęcie i klasyfikacja kosztów	14
1.2.2. Istota i klasyfikacja przychodów	16
1.2.3. Przychody ze sprzedaży oraz ich koszty	18
1.2.4. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	21
1.2.5. Przychody i koszty finansowe	22
1.3. Wynik finansowy	23
1.3.1. Istota wyniku finansowego	23
1.3.2. Kategorie kształtujące wynik finansowy	24
1.3.3. Ustalanie wyniku finansowego	25
Wariant kalkulacyjny	26
Wariant porównawczy	27
1.4. Rola i znaczenie wyniku finansowego w ujęciu bilansowym	29
2. WYNIK FINANSOWY W UJĘCIU PODATKOWYM - DOCHÓD	30
2.1. Podstawowe źródła prawa podatkowego	30
2.2. Metody ustalania wyniku podatkowego	30
2.3. Podatkowe przychody z działalności gospodarczej w świetle ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych	32
2.4. Podatkowe koszty uzyskania przychodów w świetle ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych	34
2.4.1. Koszty bezpośrednie	37
2.4.2. Koszty pośrednie	37

2.5. Ustalenie dochodu w ujęciu podatkowym	38
2.5.1. Zwolnienia przedmiotowe	38
2.5.2. Odliczenia od dochodu przed opodatkowaniem	38
2.5.3. Wysokość podatku od osób prawnych	39
2.5.3. Podatek odroczony	41
 3. RÓŻNICE W USTALENIU WYNIKU FINANSOWEGO WEDŁUG PRAWA BILANSOWEGO A WYNIKIEM PODATKOWYM W FIRMIE XYZ SP. Z O.O. W 2009 ROKU	 43
3.1. Charakterystyka badanej jednostki gospodarczej.....	43
3.2. Przyjęte zasady rachunkowości.....	44
3.3. Przyjęte przez spółkę zasady ewidencjonowania przychodów i kosztów zgodnie z prawem bilansowym	45
3.4. Ustalenie wyniku finansowego brutto spółki w 2009 roku	49
3.4. Ustalenie dochodu do opodatkowania spółki w latach 2009 roku.....	52
3.5. Porównanie wyniku finansowego brutto ustalonego według prawa bilansowego z wynikiem podatkowym.....	54
 ZAKOŃCZENIE	 56
 BIBLIOGRAFIA.....	 58
 ZESTAWIENIE TABEL.....	 60
 ZESTAWIENIE SCHEMATÓW.....	 60

Wstęp

Każda jednostka gospodarcza, która realizuje swoją główną działalność stara się uzyskać jak najwyższy wynik finansowy na koniec okresu sprawozdawczego. Wynik finansowy jest porównaniem dwóch strumieni zasobów które zostały wyrażone w jednostce pieniężnej. Są to wpływy – najczęściej ze sprzedaży produktów (niematerialnych i materialnych) oraz wydatki które są spowodowane ponoszonymi kosztami w jednostce gospodarczej. Wynik finansowy może być wartością dodatnią i wtedy określa się go mianem zysku, lub wartością ujemną i wówczas jest określony jako strata. Każdy podmiot gospodarczy określa swój wynik finansowy na podstawie przychodów i kosztów, których ewidencję prowadzi się na kontach księgowych. Dodatkowo na podstawie Ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych ustalany jest dochód od którego trzeba odprowadzić podatek dochodowy.

Jednym z motywów mojej pracy jest przedstawienie tego w jaki sposób ustala się wynik finansowy brutto oraz dochód do opodatkowania. Celem mojej pracy jest porównanie i przedstawienie różnic w schemacie ustalania tych wartości na przykładzie Spółki XYZ Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Moja praca będzie składać się z 3 rozdziałów. Pierwszy rozdział będzie dotyczyć ustalenia wyniku finansowego w ujęciu bilansowym. W tej części zostaną przedstawione: istota, funkcje i podstawowe zasady rachunkowości. Następnym elementem tego rozdziału będzie przedstawienie i omówienie przychodów oraz kosztów z dokładnym podziałem na: przychody ze sprzedaży i koszty z tym związane, pozostałe przychody i koszty operacyjne, przychody i koszty finansowe. Rozdział zakończę dokładnym opisem schematu ustalania końcowego wyniku finansowego w ujęciu bilansowym w wariantach kalkulacyjnym i porównawczym.

Kolejny rozdział zostanie poświęcony tematyce związanej z dochodem do opodatkowania. Rozpocznę od opisanie metod ustalania dochodu podatkowego. Następnie na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych

scharakteryzuje przychody i koszty, które wpływają na dochód do opodatkowania. Na koniec rozdziału, tak jak w przypadku pierwszej części pracy, zostanie przedstawiony schemat w jaki sposób ustala się dochód podatkowy biorąc pod uwagę zwolnienia i odliczenia od dochodu.

Trzeci rozdział mojej pracy będzie stanowił część empiryczną. Na początku chciałabym przedstawić działalność Spółki XYZ Sp. z o.o.. Poprzez opisanie ewidencji kosztów i przychodów, jaką przyjęła Spółka, będę mogła przedstawić jak ustala się wynik finansowy brutto w jednostce gospodarczej prowadzącą działalność usługową. Poprzez analizę poniesionych kosztów i uzyskanych przychodów, będę mogła opisać sposób ustalania dochodu do opodatkowania. Ostatecznie porównam uzyskane wyniki, opisując różnice jakie powstaną pomiędzy tymi wartościami.

1. Wynik finansowy w ujęciu bilansowym

1.1. Istota i funkcje rachunkowości

1.1.1. Pojęcie rachunkowości

Rachunkowość jest definiowana w literaturze na wiele sposobów. Jedną z definicji podaje, że rachunkowość jest szczególnym rodzajem ewidencji gospodarczej. Stanowi ona system ciągłego w czasie obserwowania, mierzenia, rejestrowania, prezentowania i interpretowania wyrażonych w mierniku pieniężnym i bilansujących się ogólnych i szczegółowych danych o działalności gospodarczej i sytuacji majątkowej oraz finansowej jednostki gospodarującej.¹ Powyższa definicja przedstawia główne i podstawowe zasady które są przypisane systemowi rachunkowości. Jest uznawana za najważniejszą definicję i „klasykę rachunkowości”.² Dzięki przytoczonej definicji możemy stwierdzić, że w rachunkowości używa się specjalnych metod, form zapisu, rozwiązań technicznych i organizacyjnych które pozwoliły by na rejestrację zdarzeń gospodarczych, które pokazują nam zmiany w składnikach majątku oraz operacji które ukształtują wynik finansowy.³

1.1.2. Funkcje rachunkowości

W związku z wieloma definicjami rachunkowości, możemy wyodrębnić dużą ilość funkcji które spełnia rachunkowość, które mają na celu efektywne wykorzystywanie zasobów i wykonywania zadań przez podmioty gospodarcze. Najbardziej ogólny i powszechny podział funkcji rachunkowości jest oparty na kryterium użytkownika. W związku z tym kryterium możemy wyodrębnić funkcje

¹Stanisław Skrzywan, *Teoretyczne podstawy rachunkowości*, Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1968r. s 5

²Ksenia Czubakowska, *Rachunkowość według prawa bilansowego*, Warszawa 2009r. C.H. Beck str. 19.

³.Ibidem, str. 20.

zewnątrzną, jak i wewnętrzną. Ta pierwsza ma za zadanie przekazać informacje dla organów zewnętrznych takich jak urzędy skarbowe, urzędy statystyki państwowej, banki, akcjonariuszy, udziałowców, kontrahentów danego podmiotu. Druga funkcja – wewnętrzna ma na celu zaspokojenie potrzeb jednostek i użytkowników wewnętrznych czyli kierowników jednostki.

W literaturze występuje również inny podział który opiera się na podstawowych zadaniach i celach rachunkowości. Do tych tradycyjnych należy funkcja informacyjna oraz funkcja kontrolna. Pierwsza z nich jest bardzo ważna ponieważ rachunkowość traktowana jest jako system informacji. Celem systemu informacji jest dostarczenie informacji które pozwolą na podejmowanie decyzji na różnych szczeblach i obszarach decyzyjnych jednostki.⁴ Funkcja kontrolna posiada dwa aspekty: czynny i bierny. Bierny aspekt ma na celu ochronę mienia przed kradzieżą i zniszczeniem, natomiast czynny pozwala na wpływ na przebieg działalności gospodarczej który umożliwi osiągnięcie najefektywniejszych wyników finansowych bez marnotrawstwa.⁵ Pozostałe funkcje które spełnia rachunkowość to funkcja dowodowa, ewidencyjna, rozliczeniowa i statystyczna. Krótkie charakterystyki tych jak i wyżej opisanych funkcji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1.1. - Klasyfikacja funkcji z punktu widzenia podstawowych zasad rachunkowości

Rodzaj funkcji	Cechy funkcji
Funkcja informacyjna	▪ Dostosowanie informacji pod względem rodzaju, zakresu, stopnia uogólnienia lub szczegółowości do potrzeb wieloszczeblowej struktury zarządzania ▪ Informacje o sytuacji majątkowo-finansowej i wyniku finansowym ▪ Informacji o przychodach, kosztach, przepływach środków pieniężnych ▪ Informacje na potrzeby opracowania strategii i zapewnienie przedsiębiorstwu przyszłości ▪ Informacje ułatwiające podejmowanie decyzji

⁴ Teresa Cebrowska, *Rachunkowość finansowa i podatkowa*, Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa, r. 2005, str. 144

⁵ http://mfiles.pl/pl/index.php/Funkcje_rachunkowo%C5%9Bci

Funkcja kontrolna	▪ Tworzenie podstaw do systematycznej obserwacji majątku i źródeł jego pochodzenia oraz przebiegu procesów i wyników działalności ▪ Przeciwdziałanie zaistniałym nieprawidłowościom ▪ Wykorzystanie odpowiednich instrumentów do zmniejszenia ryzyka wyboru niewłaściwych celów i sposobów ich osiągnięcia ▪ Organizacja kontroli zewnętrznej
Funkcja dowodowa	▪ Dokumentacja źródłowa sporządzana zgodnie z prawem bilansowym stanowi podstawę zapisów w księgach rachunkowych ▪ Możliwość sprawdzenia wiarygodności i bezbłędności i kompletności zapisów ▪ Moc dowodowa w postępowaniu spornym
Funkcja ewidencyjna	▪ Zapisy księgowe jako podstawa ewidencji gospodarczej ▪ Istotna rola dokumentacji, zapisu i transformacji, sprawozdawczości ▪ Rzetelność, bezbłędność i sprawdzalność ksiąg rachunkowych
Funkcja rozliczeniowa	▪ Udokumentowane rozliczenia z różnymi podmiotami (z odbiorcami i dostawcami, budżetem państwa, bankiem, pracownikami, ZUS, urzędem skarbowym itp.)
Funkcja statystyczna	▪ Wykorzystywanie sprawozdawczości finansowej wewnętrznej i zewnętrznej (bilans, rachunek zysków i strat, rachunek przepływów pieniężnych, zestawienie zmian w kapitale) ▪ Możliwość podejmowania decyzji na podstawie danych ze sprawozdań

Źródło: Rachunkowość według prawa bilansowego, redakcja Naukowa Ksenia Czubakowska, 2009r. C.H. Beck, tabela 1.2 str. 24

Rachunkowość wykorzystuje również tzw. metody poznawcze aby odzwierciedlić rzeczywistość gospodarczą. Metody poznawcze należy utożsamiać z działaniem myślowym który dotyczy postrzegania i rozpatrywania przedmiotu ewidencji. Warto zwrócić uwagę na dwie metody – podmiotową i bilansową.

Metoda podmiotowa polega na tym, aby wszystkie obserwacje takie jak rejestracja, pomiar zdarzeń gospodarczych oraz stan posiadanych zasobów majątkowych, powinny być rozpatrywane z punktu widzenia jednostki gospodarczej której dotyczą. Natomiast metoda bilansowa polega na podwójnej interpretacji kategorii majątkowych oraz zjawisk i procesów, które występują w danej jednostce gospodarczej. Metoda ta odnosi się do wszelkich pojęć, zjawisk ekonomicznych oraz

do zastosowań praktycznych np. czynności ewidencyjnych, sporządzania informacji sprawozdawczych.⁶

1.1.3. Prowadzenie ksiąg rachunkowych

Ważnym elementem rachunkowości jest prowadzenie ksiąg rachunkowych. W księgach rachunkowych każdej jednostki dokonywane są zapisy na podstawie dokumentów księgowych. Składniki które zaliczamy do ksiąg rachunkowych to: dzienniki, księga główna i księgi pomocnicze. Księgi rachunkowe tworzą zapisy księgowe, obroty i salda, które wyrażają stan poszczególnych aktywów i pasywów na określony dzień.

Księgi rachunkowe muszą być prowadzone w języku polskim, waluta ewidencji ksiąg to polski złoty (PLN). Jeżeli w jednostce gospodarczej występują zapisy wyrażone w walucie obcej, to na dzień bilansowy powinny być przeliczone na złote zgodnie ze średnim kursem który został ogłoszony przez Narodowy Bank Polski. Jednym ze składników ksiąg rachunkowych jest już wcześniej wspomniany dziennik. W dzienniku występują chronologicznie zdarzenia gospodarcze, które miały miejsce w danym okresie sprawozdawczym. Ewidencja zdarzeń w dzienniku musi być kolejno numerowana i dokonywana jedynie na podstawie sprawdzonych dowodów księgowych. Jednostka może prowadzić jeden dziennik, natomiast jeżeli zachodzi taka potrzeba dziennik można podzielić na dzienniki częściowe. Jest to uzależnione od rodzajów operacji. Funkcję tę spełniają rejestry tj.: rejestr zakupu, sprzedaży, operacji bankowych.⁷

Księga główna składa się z kont syntetycznych ustalonych w zakładowym planie kont. Dokonuje się na nich zapisów operacji gospodarczych zgodnie z zasadą podwójnego zapisu, która mówi o tym, że każda operacja gospodarcza musi być zapisana na co najmniej dwóch kontach w tej samej kwocie, ale po przeciwnych

⁶ Monika Chodoń, Katarzyna Zasiewska Podstawy rachunkowości, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 2013r. str. 13,14

⁷ Ksenia Czubakowska, Rachunkowość według prawa bilansowego, , op. cit. str. 80

stronach. Na podstawie zapisów na kontach syntetycznych, na koniec miesiąca jest sporządzane zestawienie obrotów i sald księgi głównej.

Wraz z księgą główną możemy wyróżnić księgi pomocnicze która tworzą zbiory kont analitycznych (szczegółowych). Zapisy na księgach pomocniczych muszą być zgodne z zapisami i saldami na księdze głównej. Konta szczegółowe tworzone są poprzez poziomy podział konkretnego konta syntetycznego. Tworzone zapisy na tych kontach są bardziej szczegółowe

1.1.4. Podstawowe zasady rachunkowości

Aby została spełniona funkcja informacyjna – główna funkcja rachunkowości – czyli dostarczenie rzetelnych i wiarygodnych informacji o sytuacji finansowej i majątkowej jednostki gospodarczej oraz jej wynikach finansowych, muszą być realizowane powszechnie akceptowane zasady rachunkowości. Zasady rachunkowości są regulowane podstawowym aktem prawnym czyli ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994r (Dz. U. z 2013r. poz. 330 ze zm.), a dokładnie opisane są w art. 5,6,7,8 ustawy.

Nadrzędną zasadą rachunkowości, która muszą kierować się jednostki gospodarcze jest zasada wiernego i rzetelnego obrazu która zobowiązuje jednostki do prawdziwego i zgodnie ze stanem faktycznym prezentowania danych o sytuacji majątkowej, finansowej i wyniku finansowym. W poniższej tabeli przedstawię inne, ważne zasady rachunkowości którymi powinna kierować się każda jednostka gospodarcza.

Tabela 1.2 - Zasady rachunkowości

Zasada rachunkowości	Opis zasady rachunkowości
Zasada wiernego i rzetelnego obrazu	rachunkowość powinna ukazywać wierny i rzetelny obraz całej sytuacji finansowej oraz działalności gospodarczej jednostki. Z tej zasady wynika, że jednostka gospodarcza powinna przedstawiać sprawozdania finansowe w których zawarte są faktyczne dane dotyczące jednostki oraz jej wyniki finansowe. ⁸
Zasada memoriałowa	koszty i przychody muszą być uwzględniane w momencie ich wystąpienia, niezależnie od tego czy w tym samym momencie nastąpiło otrzymanie lub wypłacenie gotówki.
Zasada ostrożnej wyceny	aktywa i pasywa powinno się wyceniać przy stosowaniu rzeczywistych poniesionych na ich nabycie cen. ⁹
Zasada ciągłości	Przyjęte przez jednostkę założenia, zasady, polityka rachunkowości powinny być zachowywane konsekwentnie z okresu na okres sprawozdawczy.
Zasada kontynuacji działania	osoby która zakładają jednostkę gospodarczą nie zamierzają, ani nie są zmuszeni do likwidacji lub zmniejszenia zakresu prowadzonej działalności. Jednostka będzie prowadzona zgodnie z przepisami prawa bilansowego
Zasada istotności	jednostka jest zobowiązana do wyodrębnienia wszystkich istotnych zdarzeń, które mają wpływ na ocenę sytuacji majątkowej i finansowej jednostki.

Źródło tabeli: opracowanie własne na podstawie: *Rachunkowość po polsku*, Antoni Kożuch, Artur Kożuch, Monika Wakuła CeDeWu.pl Wydawnictwa Fachowe r 2011, str. 23 oraz *Polityka rachunkowości w firmie z komentarzem do planu kont*, Katarzyna Trzpiota, Wydawnictwo Wiedza i Praktyka sp. Z o.o. 2014, str. 10

⁸ Antoni Kożuch, Artur Kożuch, Monika Wakuła, *Rachunkowość po polsku*, CeDeWu.pl Wydawnictwa Fachowe, Warszawa r. 2011, str. 23

⁹ Katarzyna Trzpiota, *Polityka rachunkowości w firmie z komentarzem do planu kont*, Oficyna Prawa Polskiego - Wydawnictwo Wiedza i Praktyka, Warszawa, r. 2014, str. 10

1.2. Przychody i koszty bilansowe

1.2.1. Pojęcie i klasyfikacja kosztów

Celem jednostki gospodarczej jest uzyskanie efektów w postaci wytworzenia produktów, świadczenia usług lub zrealizowania transakcji handlowych. Sprzedaż zapewni jednostce określony przychód, dzięki któremu pokryjemy poniesione koszty związane z działalnością w szczególności produkcją.

W literaturze znajdziemy wiele definicji kosztów. Najogólniej można powiedzieć, że koszty to taka kategoria ekonomiczna, która oznacza wyrażoną w pieniądzu wartość pracy żywej oraz zasobów majątkowych przedsiębiorstwa zużytych w danym okresie w celu wytwarzania wyrobów, świadczenia usług i wykonywania funkcji. Ponoszenie kosztów wiąże się z fizycznym zużyciem: materiałów, majątku trwałego, energii, pieniędzy oraz zasobów naturalnych.¹⁰ Koszt jest jednym z głównych problemów rachunkowości. Koszty obrazują całą działalność gospodarczą. Aby wynik finansowy był przedstawiony realnie ważne jest prawidłowe ustalenie kosztów.

Koszt możemy przedstawić jako iloczyn ceny i zużycia czynnika produkcji. Tą relację odzwierciedla zapis:

$$K = p \times Q$$

gdzie:

K – koszt zużycia czynnika produkcji

p – cena jednostkowa czynnika produkcji

Q – zużycie czynnika produkcji w jednostkach naturalnych¹¹

¹⁰ Gierusz Jerzy, Koszty i przychody w świetle nadrzędnych zasad rachunkowości ODDK Sp. Z o.o. Gdańsk, r. 2010, str. 43

¹¹ Ksenia Czubakowska, Rachunkowość według prawa bilansowego, ot.cit. str. 305

W związku z prowadzoną normalną działalnością przedsiębiorstwa, koszty są wyrażone jako zużycie różnych czynników produkcji. Normalna działalność przedsiębiorstwa obejmuje fazy procesu tj: zaopatrzenie, produkcję i sprzedaż. Z przedstawionych wyżej informacji koszty można scharakteryzować czterema cechami:

- są wyrażone w pieniądzu
- zostały poniesione w określonym celu
- wyrażają zużycie czynników produkcji
- są związane z normalną działalnością przedsiębiorstwa¹²

W związku z powyższym koszty jako zużycie czynników produkcji muszą być wyrażone w pieniądzu. Jednak nie zawsze ma to miejsce. W praktyce stosowane są różne metody przy pomiarze i ich wycenie.

Mierniki dzięki którym możemy dokonać pomiaru zużycia czynników produkcji możemy podzielić na naturalne i pieniężne. Przy użyciu mierników naturalnych możemy wyrazić nakłady, które są wielkościami zużycia czynników produkcji wyrażonymi ilościowo. Jednostki w których są wyrażane nakłady to: sztuki, kilogramy, metry, roboczogodziny itp. Cechą którą wyróżnia ilościowe zużycie czynników produkcji jest to że nie możemy ich między sobą porównywać ze względu na różną jednostkę. W momencie gdy wszystkie pomiary wyrazimy w pieniądzu stają się one porównywalne ze sobą. Nakłady, które zostały wyrażone w pieniądzu są to koszty.

Gdy mówimy o kosztach musimy również wspomnieć o dwóch bliskoznacznych pojęciach czyli: wydatek i nakład.

Wydatek jest związany z każdym rozchodem środków pieniężnych. Definiując wydatek nie weryfikujemy na jaki cel został poniesiony. W związku z tym nie każdy wydatek możemy nazwać kosztem, który musi być dokonany w konkretnym celu. Tak jak wcześniej wspomniałam, nakład jest taką kategorią ekonomiczną, która wyraża w jednostkach naturalne zużycie np. siły roboczej i zasobów majątkowych przedsiębiorstwa. Analizując definicję nakładu, możemy stwierdzić że nie każdy wydatek i nie każde zużycie jest kosztem.

¹² Ksenia Czubakowska, Rachunkowość według prawa bilansowego, op. cit. str. 305

Powstanie kosztu jest związane z określonym przedziałem czasu. Ponoszone koszty powinny być przeciwstawiane z efektami pracy konkretnego okresu. W przypadku kosztów występuje konieczność ich rozliczenia w czasie i doprowadzenie do takiego stanu, gdy do kosztów okresu zalicza się te, którego tego okresu dotyczą.¹³ Mimo, że koszty związane są bezpośrednio ze zużyciem czynników produkcji, możemy do nich zaliczyć takie wydatki które nie są powiązane z produkcją. Ewidencjonowanie takich kosztów wynika z prawa. Takie koszty stanowią uzupełnienie rachunku kosztów indywidualnych o część kosztów, które są ponoszone przez społeczeństwo. Do tego rodzaju kosztów możemy zaliczyć: ubezpieczenia społeczne, rzeczowe, odsetki od kredytów, podatki o charakterze kosztowym, opłaty lokalne, odpisy na fundusze specjalne. Wyżej wymienione wydatki są uznawane jako koszty umowne, ponieważ nie są związane z kosztami wytworzenia, a z ekonomicznego punktu są zaliczane do podziału produktu społecznego.¹⁴

1.2.2. Istota i klasyfikacja przychodów

W świetle prawa bilansowego, ustawa o rachunkowości za przychody i zyski uważa uprawdopodobnione powstanie w okresie sprawozdawczym korzyści ekonomicznych, o wiarygodnie określonej wartości, w formie zwiększenia wartości aktywów, albo zmniejszenia wartości zobowiązań, które doprowadzą do wzrostu kapitału własnego albo zmniejszenia jego niedoboru w inny sposób niż wniesienie środków przez udziałowców lub właścicieli.¹⁵ Używając terminu „uprawdopodobnione powstanie” mamy na myśli zarówno przychody już otrzymane, jak również te należne środki pieniężne, które pochodzą ze sprzedaży produktów. Art. 12 ust. 3 ustawy o podatku dochodowych od osób prawnych może być dopełnieniem tej definicji. Artykuł mówi o tym, że za przychody możemy również uważać te należne przychody, które nie zostały jeszcze otrzymane, ale przy wyłączeniu wartości

¹³ Ewa Derliszak, Dorota Kania, Rachunek zysków i strat, Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr Sp. z o.o. Gdańsk 2009 str. 71

¹⁴ Antoni Kożuch, Artur Kożuch, Monika Wakuła, Rachunkowość po polsku, op. cit., str. 199

¹⁵ .ibidem, str. 230

towarów które zostaną nam zwrócone, opustów. Dodatkowo analizując ustawę o podatku VAT możemy dodać, że do przychodów nie zaliczamy podatku VAT należnego, z którego musimy rozliczyć się i wpłacić do Urzędu Skarbowego.

Według jednej z zasad rachunkowości – zasady periodyzacji – musimy rozliczać przychody w okresie którego dotyczą. Zgodnie z tą zasadą musimy ustalić konkretny moment dokonania sprzedaży. Analizując ustawę o rachunkowości, w przypadku sprzedaży na terenie kraju, data powstania przychodu jest to ten moment kiedy zostało wykonane świadczenie – wysyłka, wydanie towaru. W przypadku gdy mamy do czynienia ze sprzedażą eksportową moment powstania przychodu jest równoznaczny z przekroczeniem towaru granicy kraju.

Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych określa również moment powstania przychodu. Jest to moment gdy zostanie wystawiona faktura lub rachunek sprzedanych przez nas towarów, usług, nie później jednak niż w ostatnim dniu miesiącu w którym:

- rzecz została wydana lub zbyte zostały prawa majątkowe
- wykonano usługę
- otrzymana została zapłata za wykonane świadczenia, sprzedany towar

Wielkość przychodów ze sprzedaży możemy wyznaczyć wzorem:

$$P = I \times c_j$$

gdzie:

P – przychód ze sprzedaży

I – wielkość sprzedaży (ilość sprzedanych produktów, towarów, materiałów)

C_j – cena jednostkowa sprzedaży produktów

Należy pamiętać że przedstawiany w ten sposób przychód ze sprzedaży jest podawany w cenie sprzedaży netto (bez podatku VAT).

W przypadku, gdy mamy do czynienia z transakcją sprzedaży w walucie obcej, mogą nastąpić różnice kursów walut. Wynika to z tego, że pomiędzy dniem ich uzyskania (kwota jest wyrażona wg kursu średniego NBP), a dniem ich faktycznego uzyskania (wg kursu kupna w banku, z którego korzysta jednostka gospodarcza)

występują różne kursy walut. Różnicę w tych kursach należy uwzględnić przy ustalaniu przychodu, odpowiednio pomniejszając lub powiększając przychód.

W związku z występującymi różnymi rodzajami prowadzonej działalności, możemy wyróżnić:

- przychody ze sprzedaży z zrównane z nimi (przychody operacyjne – z działalności właściwej, statutowej)
- pozostałe przychody operacyjne
- przychody finansowe

Podane wielkości mogą być uzupełnione o zyski nadzwyczajne, wielkości te stanowią przychody wpływające na wynik finansowy jednostki gospodarczej.¹⁶

1.2.3. Przychody ze sprzedaży oraz ich koszty

Wynik finansowy osiągany jest w momencie dokonania sprzedaży towarów, usług. Ewidencja całego procesu sprzedaży pozwala nam na ustalenie właściwego wyniku finansowego. Elementami ostatecznego wyniku są przychody ze sprzedaży oraz koszty które są ponoszone w związku z dokonywaną sprzedażą, są to koszty zasadniczej działalności jednostki. Do ewidencji tych elementów służą konta które należą do zespołu 7 Wzorcowego Wykazu Kont „Przychody i koszty związane z ich osiągnięciem”.¹⁷ Aby ująć zarówno koszty jak i przychody, stosuje się konto „Sprzedaż”. W praktyce, najczęściej stosowane są oddzielne konta dla przychodów i kosztów, aby ich ewidencja była bardziej przejrzysta i czytelna. Po stronie Wn ujmuje się koszty sprzedanych towarów, które zmniejszają stan tego konta. Natomiast po stronie Ma, wykazuje się uzyskane przychody i jest to element zwiększający stan konta „Sprzedaż”. Aby ewidencja kosztów i przychodów była łatwiejsza, rozdziela się te elementy i tworzy się w zespole konta 7 odpowiednie konta, oddzielnie dla kosztów i przychodów.

Jednostka gospodarcza aby ułatwić ewidencję sprzedaży oraz cele sprawozdawcze, prowadzi najczęściej kilka kont syntetycznych na których jest

¹⁶ Antoni Kożuch, Artur Kożuch, Monika Wakuła, Rachunkowość po polsku, op. cit., str. 232

¹⁷ Bronisław Micherda, Rachunek kosztów i wyników, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa, r. 2004, str. 155

prowadzona ewidencja. W zależności od prowadzonej sprzedaży możemy wyróżnić następujące konta:

- w celu ujęcia uzyskanych przychodów ze sprzedaży produktów: 700 – „Sprzedaż produktów”
- w celu ujęcia uzyskanych przychodów ze sprzedaży towarów: 730 – „Sprzedaż towarów”
- w celu ujęcia uzyskanych przychodów ze sprzedaży materiałów: 740 – „Sprzedaż materiałów”

Powyższe konta możemy również rozwijać aby jeszcze szerzej i bardziej szczegółowo prowadzić ewidencję. Wskazane jest to w przypadku gdy jednostka gospodarcza prowadzi sprzedaż na rynku krajowym i zagranicznym (eksport).

Tak jak wcześniej wspomniałam, na kontach przychodów ujmuje się wartości netto po stornie Ma. Po tej samej stronie konta księgowego dokonujemy zapisy związane z korektami które zwiększają wielkość osiągniętego przychodu. Możemy mieć do czynienia również z korektami które wynikają np. z reklamacji. Takie zapisy dokonywane są po przeciwnej stronie Wn. Przedstawiona ewidencja przychodów prowadzi do wniosku, iż w ciągu roku obrotowego konto wykazuje saldo kredytowe. Saldo konta sprzedaży wyraża wielkość związaną z prowadzoną przez nas sprzedażą. Na koniec roku obrotowego saldo zostaje przeniesione na konto „Wynik finansowy”.

Realizowanie przychodów jest związane z ponoszeniem kosztów , które są niezbędne do tego aby jednostki gospodarcze mogły osiągnąć przychody ze sprzedaży. Koszty działalności operacyjnej powstają w związku z celowym wykorzystaniem zasobów, które są związane z podstawową działalnością jednostki gospodarczej. Do kosztów działalności operacyjnej możemy zaliczyć:

- koszty które są związane z podstawową działalnością gospodarczą jednostki: koszty które ponosimy w związku z wytworzeniem sprzedanych produktów oraz wartości sprzedanych towarów i materiałów, są to koszty bezpośrednio związane z przychodami. Dodatkowo do tej grupy możemy zaliczyć koszty związane z ogólnym zarządkiem i sprzedażą (koszty ogólnego zarządu i koszty sprzedaży),

- koszty związane z pozostałą działalnością operacyjną¹⁸

Ustalając wynik finansowy ujmujemy wartość sprzedanych produktów. W związku z tym bierzemy pod uwagę koszty wytworzenia sprzedanych produktów w których skład wchodzi:

- koszty bezpośrednie ściśle powiązane z wytworzeniem produktu: do tych kosztów zaliczamy takie koszty które w jednoznaczny sposób, na podstawie dokumentów możemy przypisać wytworzonym produktom
- koszty pośrednie działalności produkcyjnej które obejmują koszty utrzymania zdolności produkcyjnej maszyn i urządzeń, koszty które są związane z utrzymaniem zaplecza produkcyjnego oraz związane z utrzymaniem nadzoru produkcyjnego.

Koszt wytworzenia produktów może być ustalany w zależności od przyjętych rozwiązań w zakresie ewidencji kosztów i ich rozliczania. To jednostka gospodarcza wybiera w jaki sposób chce prowadzić ewidencję kosztów. Ma 3 warianty z których może wybrać i są to:

- 1) **Ewidencja w układzie rodzajowym** – polega na bieżącym ujmowaniu kosztów na podstawie dokumentów źródłowych. Ma zastosowanie najczęściej w jednostkach prowadzących działalność handlową lub usługową. Konta układu rodzajowego znajdują się w 4 zespole zakładowego planu kont.

Przykładowa budowa zespołu 4:

40 Koszty według rodzajów

401 Amortyzacja

402 Zużycie materiałów

403 Zużycie energii

404 Usługi obce

405 Wynagrodzenia

406 Świadczenia na rzecz pracowników

407 Podatki i opłaty

408 Podróże służbowe

409 Inne koszty

49 Rozliczenie kosztów rodzajowych

490 Rozliczenie kosztów rodzajowych¹⁹

¹⁸ Ksenia Czubakowska, Rachunkowość według prawa bilansowego, op. cit., str. 370

- 2) **Ewidencja w układzie funkcjonalno-kalkulacyjnym (podmiotowym)** – ewidencja kosztów jest prowadzona tak aby była podporządkowana kalkulacji kosztów wytworzenia produktów. Układ ten jest stosowany w jednostkach produkcyjnych gdzie można wydzielić miejsca powstawania kosztów. Dzięki odpowiedniemu rozliczeniu kosztów można łatwo podzielić koszty na bezpośrednie i pośrednie. Przykładowa budowa zespołu 5 zakładowego planu kont gdzie są ujmowane koszty tej ewidencji:

50 Koszty działalności podstawowej

500 Produkcja podstawowa

510 Koszty handlowe

521 Koszty wydziałowe

527 Koszty sprzedaży

53 Koszty działalności pomocniczej i socjalnej

531 Wydziały pomocnicze

539 Działalność socjalna

55 Koszty zarządu

550 Koszty zarządu

58 Rozliczenie kosztów działalności

580 Rozliczenie kosztów działalności²⁰

- 3) **Ewidencja kosztów w układzie rodzajowym i podmiotowym** – łączy w sobie wcześniej wymienione dwa rodzaje ewidencji kosztów. Początkowo ewidencja prowadzona jest w układzie rodzajowym. Łącznikiem między dwoma rodzajami ewidencji pełni konto 490 „Rozliczenie kosztów rodzajowych”, dzięki któremu koszty zostają przeniesione na układ podmiotowy

1.2.4. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

W związku z dostosowaniem polskiego prawa o rachunkowości do prawa światowego nastąpiły zmiany w zakresie grupowania przychodów. Oprócz

¹⁹ Wiktor Gabrusewicz, Janusz Samelak, Podstawy rachunkowości, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań, r. 2011, str. 271

²⁰ Wiktor Gabrusewicz, Janusz Samelak, Podstawy rachunkowości, op. cit., str. 272, 273

podstawowej działalności operacyjnej możemy wyróżnić takie operacje które nie są zasadniczym przedmiotem działalności, ale występują jako pośrednie przychody z działań jednostki gospodarczej. Druga grupa operacji jednostki gospodarczej tworzy: pozostałe przychody i koszty operacyjne. Do tej grupy możemy zaliczyć:

- działalność socjalną
- zbycie środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych, środków trwałych w budowie
- odpis należności i zobowiązań przedawnionych, umownych, nieściągalnych
- tworzenie i rozwiązywanie rezerw
- odpisy aktualizacyjne aktywów
- odszkodowania, kary, grzywny
- przekazanie lub nieodpłatne otrzymanie aktywów (również darowizny środków pieniężnych)²¹

Ta grupa przychodów i kosztów ma znaczący wpływ na wynik finansowy z działalności operacyjnej. Ewidencje tych przychodów i kosztów prowadzi się za pomocą kont: 760 – „Pozostałe przychody operacyjny” i 761 – „Pozostałe koszty operacyjne”. Obroty tych kont również przeksięgowuje się na koniec roku obrotowego na konto wyniku finansowego.

1.2.5. Przychody i koszty finansowe

Działalność jednostki gospodarczej polega również na angażowaniu nadwyżek środków pieniężnych. Możemy zdecydować się na obrót inwestycjami, lokowanie środków w bankach, udzielaniu pożyczek. W związku z działalnością finansową jednostka może mieć do czynienia z przychodami i kosztami finansowymi.

Do przychodów finansowych możemy zaliczyć:

- odsetki i prowizje od środków pieniężnych na lokatach bankowych
- odsetki od udzielonych przez jednostkę pożyczek innym podmiotom gospodarczym
- dodatnie różnice kursowe wynikające przy spłacie należności i zobowiązań oraz przy wycenie środków pieniężnych, udziałów oraz różnice kursowe wynikające z aktywów i pasywów wyrażonych w walutach obcych

²¹ Bronisław Mi cherda, Rachunek kosztów i wyników, op. cit., str. 175

- wcześniejsze rozwiązanie utworzonych rezerw na przyszłe zobowiązania
- dywidendy z tytułu akcji obcych i przychody z tytułu udziałów w innych jednostkach.

Koszty finansowe obejmują:

- odsetki i prowizje od zaciągniętych kredytów, pożyczek
- odsetki i opłaty dodatkowe od środków trwałych przyjętych w leasing finansowy
- rezerwy utworzone na pewne lub prawdopodobne straty dotyczące operacji finansowych
- wynik ze sprzedaży inwestycji

Ewidencja przychodów i kosztów finansowych jest prowadzona na kontach: 760 – „Przychody finansowe” oraz 751 – „Koszty finansowe”. Tak jak pozostałe obroty z kont przychodów i kosztów, również te zapisy na dzień bilansowy przebiega na konto 860 – „Wynik finansowy”.

1.3. Wynik finansowy

1.3.1. Istota wyniku finansowego

Wynik finansowy jest to jeden z głównych mierników, które oceniają efektywność działalności jednostki gospodarczej. Najogólniej wynik finansowy możemy przedstawić jako różnicę między osiągniętymi przez jednostkę gospodarczą przychodami, a poniesionymi kosztami. Inaczej mówiąc, jest to pieniężne wyrażenie okresowych rezultatów działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwo. Wynik finansowy może być liczbą dodatnią i wtedy mówimy, że jednostka gospodarcza osiągnęła zysk. W przypadku liczby ujemnej mamy do czynienia ze stratą przedsiębiorstwa.²²

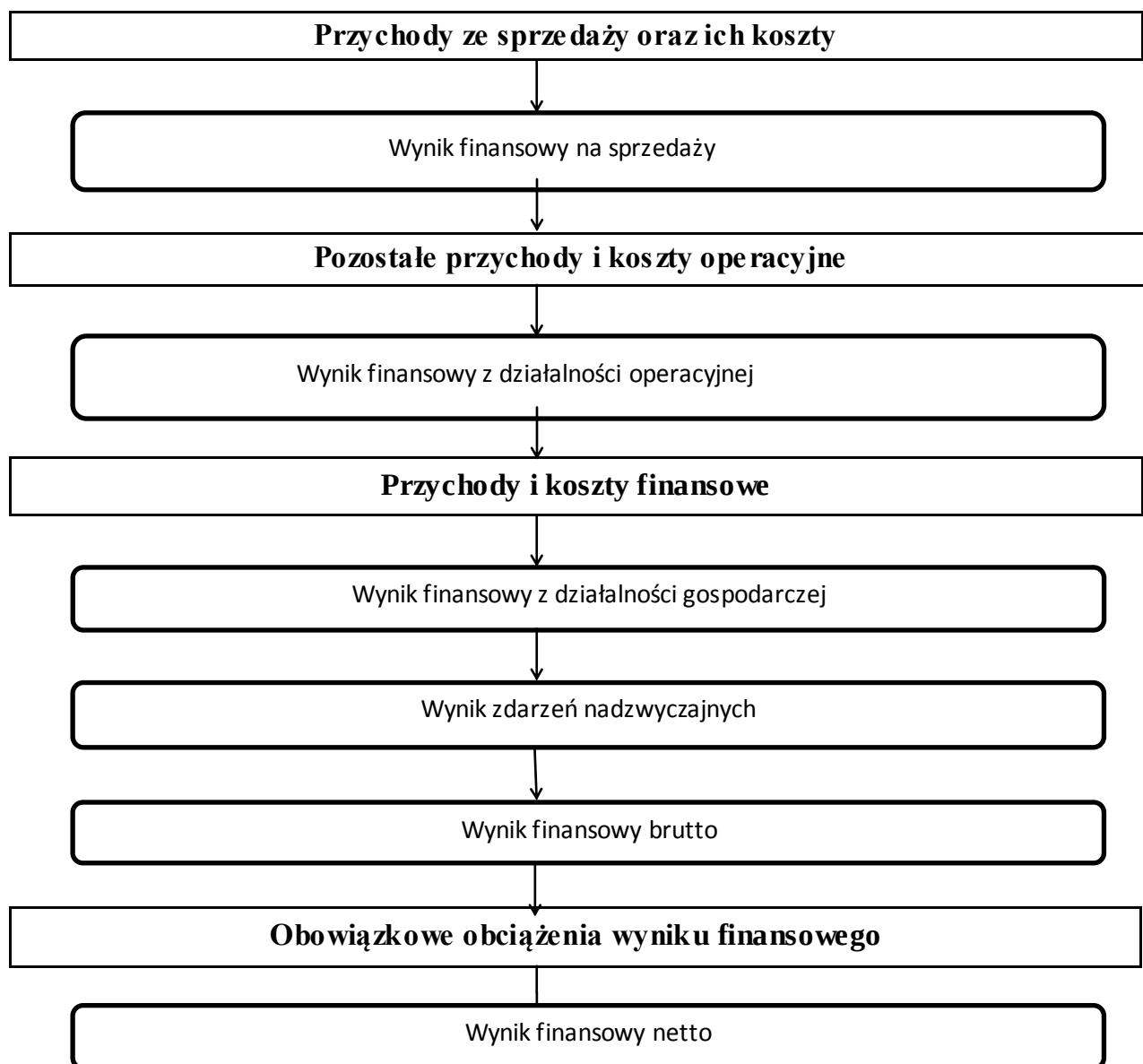
²² Antoni Koźuch, Artur Koźuch, Monika Wakuła, Rachunkowość po polsku, op. cit., str. 243

1.3.2. Kategorie kształtujące wynik finansowy

$$\text{WYNIK FINANSOWY} = \text{PRZYCHODY} - \text{KOSZTY}$$

Powyżej przedstawiona struktura wyniku finansowa jest uproszczoną interpretacją. Aby ustalić wynik finansowy musimy wziąć pod uwagę wiele elementów, które tworzą wynik finansowy. Szczegółowa struktura została przedstawiona w poniższym schemacie.

Schemat 1. 1. Kształtowanie się wyniku finansowego²³

Źródło: *Rachunek kosztów i wyników*, Bronisław Micherda, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, rok 2007, str. 183

²³ Bronisław Micherda, *Rachunek kosztów i wyników*, op. cit., str. 183

Największy wpływ na wynik finansowy powinny mieć przychody ze sprzedaży. Pomniejszone o koszty uzyskania przychodów dają nam wynik finansowy z działalności podstawowej operacyjnej – zysk na sprzedaży. Skorygowane o skutki zdarzeń pozostałych i operacyjnych oraz finansowych doprowadzają do uzyskania wartości wyniku z działalności gospodarczej. Kolejnymi elementami które zalicza się do wyniku jednostki gospodarczej są straty i zyski nadzwyczajne oraz obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego np. podatek dochodowy. Porównanie określonej grupy wyniku finansowego pozwala na ustalenie różnych poziomów wyniku finansowego:

- różnica między przychodami ze sprzedaży, a kosztami uzyskania przychodów daje nam wynik na sprzedaży
- następnie uzyskany wynik korygujemy o pozostałe przychody i koszty operacyjne dzięki czemu możemy uzyskać wynik na działalności operacyjnej
- wynik finansowy z działalności gospodarczej uwzględnia skutki operacji finansowych które są odzwierciedlone w przychodach i kosztach finansowych
- wynik finansowy brutto uzyskujemy poprzez skorygowanie wyniku finansowego z działalności gospodarczej o zyski i straty nadzwyczajne
- poprzez odjęcie od tego obciążeń podatkowych uzyskujemy wynik finansowy netto

1.3.3. Ustalenie wyniku finansowego

Na początkowym etapie pracy wspomniałam o zasadach rachunkowości, które są stosowane najczęściej w jednostce gospodarczej. Zasady: memoriałowa, ostrożności oraz współmierności przychodów i kosztów dotyczą wyniku finansowego. Musimy pamiętać o stosowaniu tych zasad w trakcie ustalania wyniku finansowego jednostki gospodarczej.

Wynik finansowy może być ustalany w różny sposób. Metoda jego ustalenia jest uzależniona od wariantu ewidencji kosztów jaki przyjmie jednostka gospodarcza. W zależności od tego jaką ewidencję przyjmiemy, możemy wyróżnić:

- wariant kalkulacyjny – stosowany jest w momencie gdy koszty uzyskania przychodów będą wykazywane w układzie kalkulacyjnym

- wariant porównawczy – jeżeli koszty uzyskania przychodu są ewidencjonowane w układzie rodzajowym

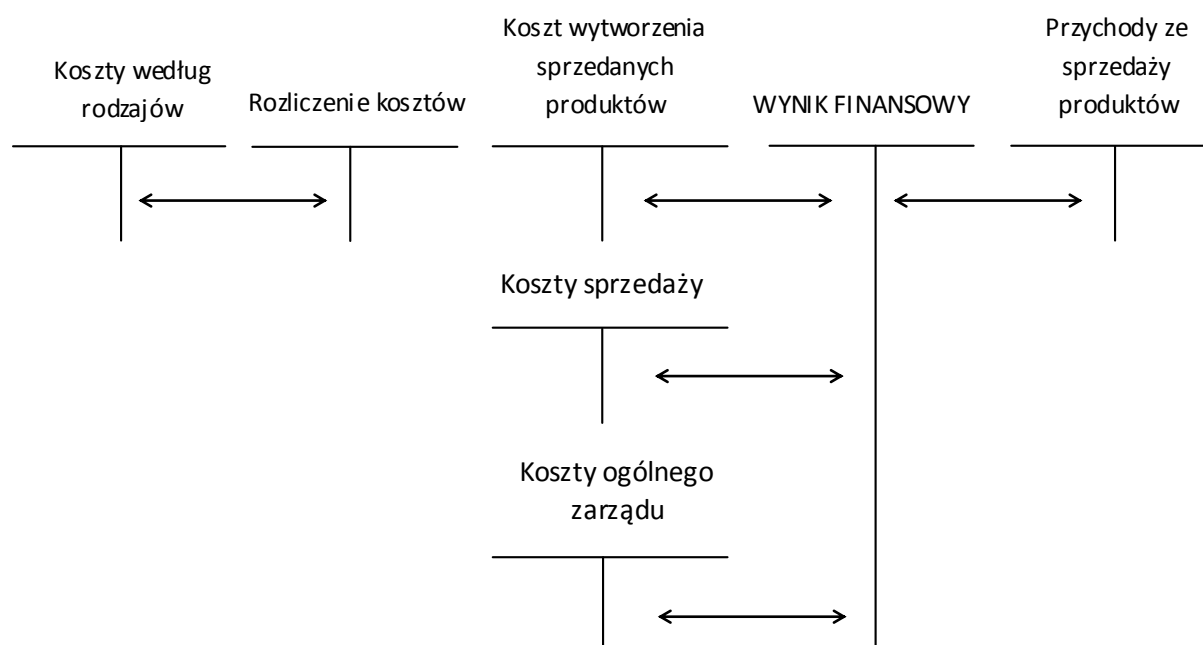
Wariant kalkulacyjny

W tym wariantcie, wynik finansowy polega na porównaniu całkowitych przychodów ze sprzedaży, które zostały poniesione przez jednostkę gospodarczą z kosztami ich osiągnięcia czyli tzw. Koszt własny sprzedaży na który składają się:

- koszt wytworzenia sprzedanych produktów
- koszty ogólnego zarządu
- koszty sprzedaży

Aby zamknąć krąg kosztów konieczne musimy wyksięgować koszty według rodzajów (po stronie Ct), następnie powinniśmy je zaksięgować na koncie „Rozliczenie kosztów” po stronie debetowej. Poniżej na schemacie przedstawię procedurę ustalenia wyniku finansowego w wariantcie kalkulacyjnym.

Schemat 1.2. Ustalanie wyniku finansowego w wariantcie kalkulacyjnym²⁴

²⁴ Monika Chodoń, Katarzyna Zasiewska, Podstawy rachunkowości, op. cit., str.197, schemat 8.4

Wariant porównawczy

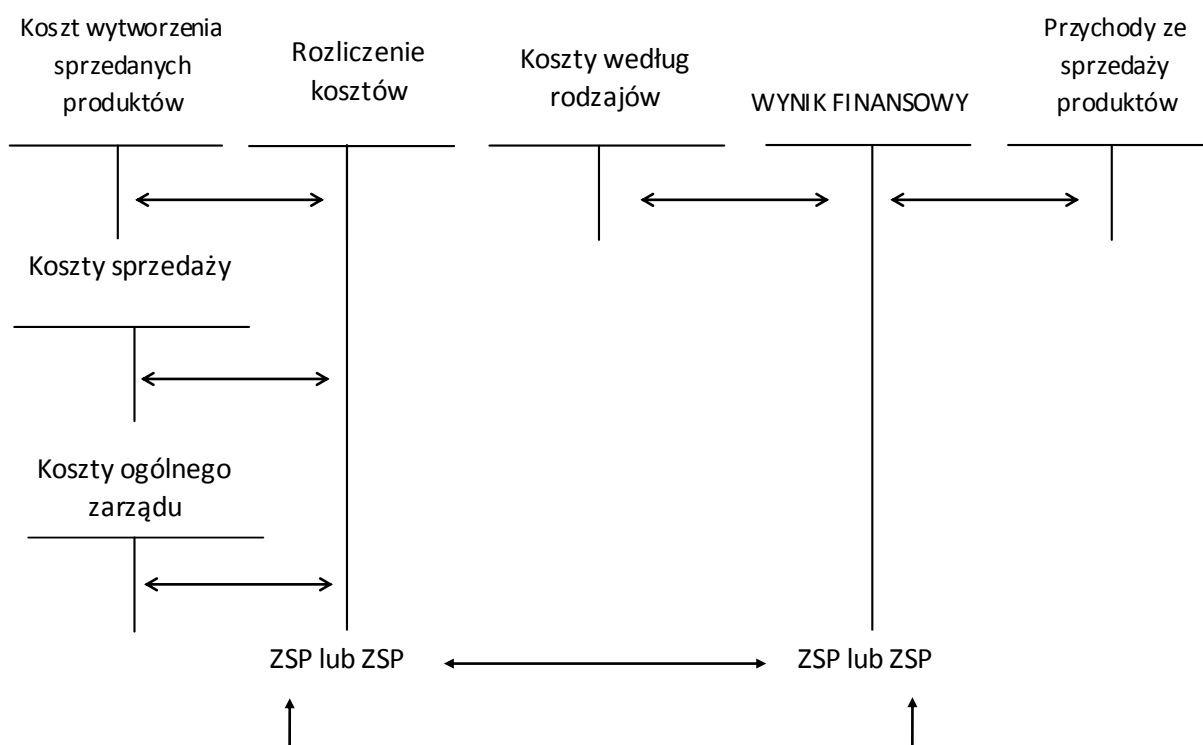
W wariantcie porównawczym aby ustalić wynik finansowy, konieczne jest ustalenie czy poniesione koszty w bieżącym okresie sprawozdawczym są współmierne z osiągniętymi przychodami ze sprzedaży. W przypadku gdy jednostka gospodarcza sprzeda wszystkie produkty które wytworzyła w danym okresie, nie będzie musiała dokonywać korekty w procesie ustalenia wyniku finansowego. Jednak gdy:

- jednostka poniesie nakłady na produkcję, która nie zostanie sprzedana w danym okresie (zwiększenie stanu produktów), lub
- sprzeda produkty które zostały wytworzone w poprzednim okresie (zmniejszenie stanu produktów)

Jest zobowiązana do skorygowania przeksięgowanych na wynik finansowy kosztów rodzajowych, aby uzyskać koszty współmierne do osiągniętych przychodów.

²⁵Taka korekta nazywa się „zmianą stanu produktów”. Pozwala na porównanie kosztów i przychodów – wiąże się z koniecznością uwspółmiernienia poniesionych kosztów według rodzajów z osiągniętymi przychodami ze sprzedaży.

Schemat 1.3 Ustalanie wyniku finansowego w wariantcie porównawczym

²⁵ Monika Chodoń, Katarzyna Zasiewska, Podstawy rachunkowości, op. cit., 2 str. schemat 8.5

Niezależnie od przyjętego przez jednostkę sposobu ustalenia wyniku finansowego, osiągnąony wynik na sprzedaży jest taki sam.

Przy sporządzaniu rocznego sprawozdania finansowego, dokonywane jest zamknięcie kont wynikowych oraz ustalenie wyniku finansowego. Aby ustalić zysk (stratę) netto musimy przeksięgować obroty kont wynikowych i ustalić ostateczny wynik na koncie „Wynik finansowy”

W zależności od ustalonego przez jednostkę wariantu ewidencji kosztów, koszt uzyskania przychodów z podstawowej działalności operacyjnej w jednostkach prowadzących działalność produkcyjną, mogą być koszty według rodzajów, skorygowane zmianą stanu produktów lub koszt wytworzenia sprzedanych produktów powiększony o koszty sprzedaży i koszty ogólnego zarządu.²⁶

W momencie gdy zostaną przeksięgowane wszystkie kategorie które pomogą nam ustalić wynik finansowy, możemy zamknąć konto „Wynik finansowy” i ustalić saldo końcowe. Jednostka gospodarcza osiągnie zysk netto gdy wykazuje saldo końcowe kredytowe lub stratę netto (saldo końcowe debetowe).

Po obciążeniu obligatoryjnymi obciążeniami np. podatkiem dochodowym, ustalony wynik finansowy jest do dyspozycji jednostki. Jednostka gospodarcza ma prawo do podziału uzyskanego wyniku finansowego. Podział jest uzależniony od tego w jakiej formie organizacyjno-prawnej działa jednostka oraz od tego jaką decyzję podejmą właściciele oraz organy zarządzające jednostki. Najczęściej dodatni wynik finansowy jest przeznaczany na:

- podwyższenie kapitału podstawowego
- podwyższenie kapitału zapasowego lub rezerwowego
- wypłatę nagród, premii
- wypłatę dywidend dla akcjonariuszy, udziałowców.

²⁶ Monika Chodoń, Katarzyna Zasińska, Podstawy rachunkowości, op. cit., str. 210,211

1.4. Rola i znaczenie wyniku finansowego w ujęciu bilansowym

Wynik finansowy informuje nas nie tylko o osiągniętym zysku lub poniesionej stracie. Po ostatecznym ustaleniu wyniku finansowego w ujęciu bilansowym, dowiadujemy się o finansowym rezultacie prowadzonej przez nas działalności gospodarczej. W kolejnych okresach sprawozdawczych, uzyskany wynik finansowy pozwala nam podejmować kolejne decyzje w zakresie bieżącego prowadzenia dalszej działalności gospodarczej. Jest wielkością która pozwala nam określić jak kształtowały się przychody i koszty w poprzednim okresie. Na podstawie wyniku finansowego możemy określać dalsze prognozy w zakresie przychodów i kosztów. Ostatecznie informuje nas o realizacji bezpośrednich celów działalności jednostki gospodarczej.

2. Wynik finansowy w ujęciu podatkowym - dochód

2.1. Podstawowe źródła prawa podatkowego

Prawo podatkowe w Polsce jest to ogół norm prawnych które regulują podstawy prawne i konstrukcje poszczególnych podstaw prawnych, zasady powstawania i wygasania oraz odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe, tryb wymiaru, poboru i kontroli podatków.

W Polsce, najważniejszym źródłem prawa podatkowego jest konstytucja. Według niej, nakładanie podatków następuje w drodze ustawy. Możemy wyróżnić wiele ustaw, które są związane z podatkami. Do najważniejszych należą: Ustawa o podatku od towarów i usług, Ustawa o podatku akcyzowym, Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych i Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych.

W związku z tym, że wynik finansowy jednostki gospodarczej możemy przedstawić w sposób bilansowy – zgodnie z prawem bilansowym, oraz sposób podatkowy, chciałabym skupić się na przedstawieniu w jaki sposób ustalany jest wynik w ujęciu podatkowym. W Polsce obowiązuje podatek dochodowy od osób prawnych, który jest regulowany ustawą z dnia 15 lutego 1992 roku.

2.2. Metody ustalania wyniku podatkowego

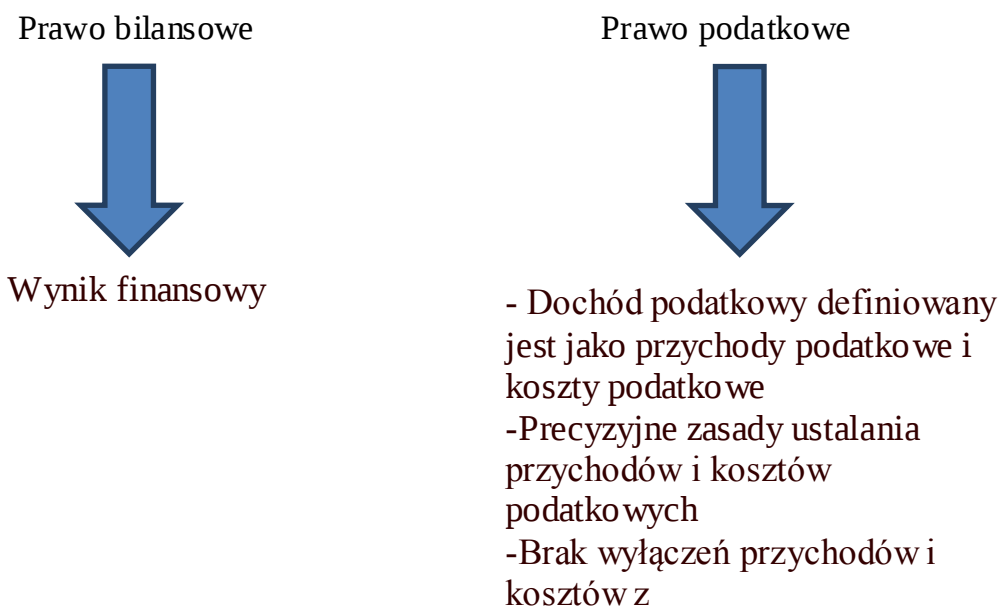
W literaturze, możemy odszukać dwie metody ustalania wyniku finansowego w ujęciu podatkowym. Są to:

- Metoda I – wynik finansowy w ujęciu podatkowym ustalany jest jako różnica przychodów i kosztów podatkowych, niezależnie od wyniku finansowego w ujęciu bilansowym
- Metoda II – w drugiej metodzie wynik podatkowy jest wyliczony z wyniku finansowego skorygowanego o przychody i koszty niepodatkowe.²⁷

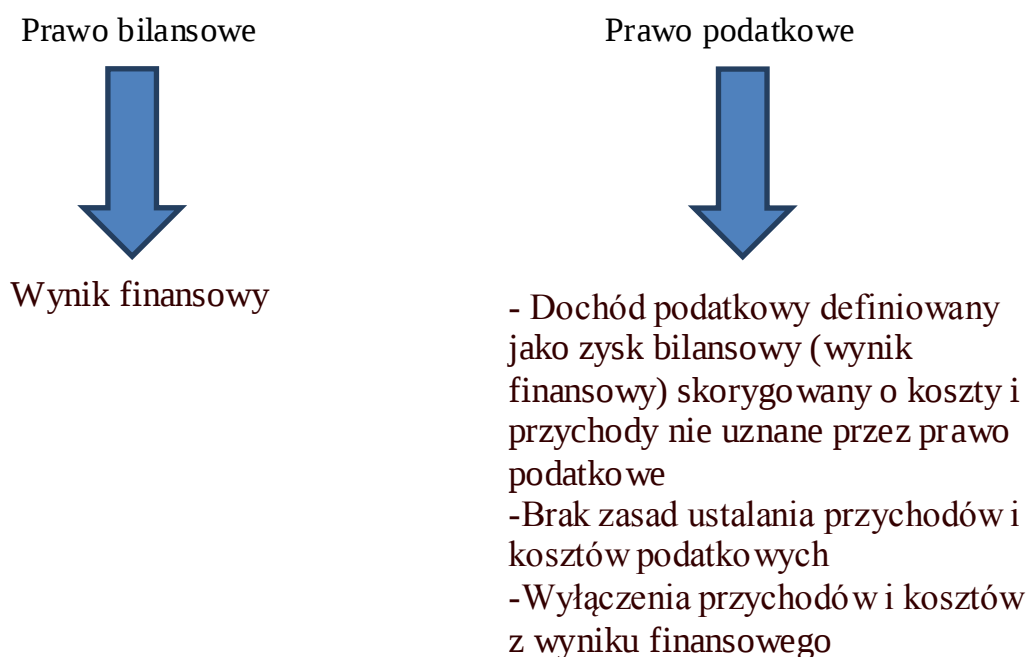
²⁷ Ewa Walińska ,Rachunkowość podatków odroczonych, Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa r. 2003, str. 19

Schemat 2.1. Metody ustalania wyniku podatkowego²⁸

Metoda I

Metoda II

Źródło: *Rachunkowość podatków odroczonych*, E. Walińska, Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa 2003 Str. 19

²⁸ Ewa Walińska, *Rachunkowość podatków odroczonych*, op. cit., str. 19

Analizując metody kalkulacji wyniku bilansowego i podatkowego, możemy stwierdzić, że są do siebie zbliżone, mimo że źródła prawa na podstawie której dokonana jest kalkulacja są odmienne. Wartość wyniku finansowego w ujęciu bilansowym jest wykorzystywana do określenia wartości wyniku podatkowego. W źródłach prawa podatkowego ustalone są już wszystkie zasady które pozwolą nam ustalić dochód potrzebny do wyliczenia podatku dochodowego osób prawnych. Konsekwencje tych uregulowań prawnych w systemie rachunkowości, sprowadzają się do obszaru ewidencji podatkowej, która jest prowadzona w ramach ewidencji księgowej. Praktyczne wykorzystywanie zysku bilansowego brutto w procesie ustalania wyniku podatkowego, nie daje podstaw prawnych, aby w nieuregulowanym prawie podatkowym, stosować przepisy z prawa bilansowego.

2.3. Podatkowe przychody z działalności gospodarczej w świetle ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych

Zarówno w prawie bilansowym, tak samo w prawie podatkowym możemy stwierdzić, że najważniejszym elementem wyniku finansowego jest wielkość osiągniętego przychodu. Prawo podatkowe jednoznacznie nie definiuje pojęcia przychodu podatkowego. W art. 12 Ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych wymienione zostają kategorie które ten przychód tworzą. Zgodnie z artykułem przychodami są:

- otrzymane pieniądze, wartości pieniężne (w tym różnice kursowe)
- wartości otrzymanych nieodpłatnie świadczeń oraz przychodów w naturze, z wyjątkiem świadczeń związanych z używaniem środków trwałych otrzymanych przez zakłady budżetowe, gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych, jednoosobowe spółki gminy lub przedsiębiorstwa komunalne od Skarbu Państwa lub gminy w nieodpłatny zarząd lub nieodpłatne używanie
- wartość przedawnionych lub umorzonych zobowiązań, w tym z tytułu zaciągniętych pożyczek (kredytów), z wyjątkiem gdy umorzenie jest związane z bankowym postępowaniem ugodowym w rozumieniu przepisów o

restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków lub z postępowaniem układowym w rozumieniu przepisów prawa o postępowaniu ugodowym.²⁹

Ze względu na brak konkretnej definicji, należy pamiętać że przychody podatkowe to wszystkie otrzymane pieniądze oraz wartości pieniężne wymienione w ustawie. Z tej grupy wymienionych przychodów, w celach podatkowych koniecznie należy wyłączyć tylko te które nie podlegają opodatkowaniu. Przy szacowaniu wielkości przychodów podatkowych należy zwrócić uwagę na przychody związane z działalnością gospodarczą, za które uważa się również przychody należne, nawet gdy nie zostały otrzymane, po wyłączeniu wartości zwróconych towarów, udzielonych bonifikat i skont. Zatem przychodem jest przychód należny, bez względu na to jaka jest data faktycznego otrzymania.

Ponadto należy zwrócić uwagę na pozycję środków pieniężnych z różnych tytułów których ustawa o podatku dochodowym osób prawnych nie zalicza. Do tych elementów zaliczymy:

- pobranych wpłat lub zarachowanych należności na poczet dostaw towarów i usług które zostaną wykonane w następnych okresach sprawozdawczych, a także otrzymanych lub zwróconych pożyczek, z wyjątkiem skapitalizowanych odsetek od tych pożyczek
- kwot naliczonych, lecz nie otrzymanych odsetek od należności w tym również od udzielonych pożyczek
- przychodów otrzymanych na utworzenie lub powiększenie kapitału zakładowego, funduszu udziałowego lub funduszu założycielskiego³⁰

Oprócz przychodów które nie stanowią przychodu z punktu widzenia prawa podatkowego, kolejną pozycję którą bierzemy pod uwagę przy określaniu przychodów są przychody wolne od opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych. W tej kategorii z dwoma rodzajami takich przychodów: pozycje do których nie stosuje się przepisów Ustawy podatkowej oraz pozycje wolne od podatku.

Do przychodów wobec których nie stosuje się Ustawy o podatku dochodowym osób prawnych możemy zaliczyć: przychody z działalności rolniczej z wyjątkiem

²⁹ Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych, Dz.U. 1992 Nr 21, poz. 86, tj. Dz.U. z 2014 r. poz. 85, art. 12

³⁰ Ewa Walińska, Rachunkowość podatków odroczonych, op. cit., str. 42

dochodów z działów specjalnych produkcji rolnej. Wielkość tych przychodów musi być uwzględniona w ewidencji analitycznej, aby skorygować o tą wartość kwotę przychodów w ujęciu bilansowym przy obliczaniu dochodu podatkowego.

Druą grupą o której wspomniałam, są to przychody wolne od podatku. Możemy do nich zaliczyć dochody z tytułu sprzedaży nieruchomości albo prawa wieczystego użytkowania na podstawie przepisów i ochronie kształtowania środowiska.³¹

Co do zasady, prawo podatkowe uznaje przychody zgodnie z zasadą memoriałową. Dodatkowo, szczegółowo określa jakie są zasady ustalania kwoty przychodów podatkowych. W kalkulacji dochodu do opodatkowania, istotną kwestią jest moment ujęcia przychodu, co zostało jasno określone w przepisach podatkowych, a dokładniej w art. 12, ust. 3a. Zgodnie z tym przepisem za datę powstania przychodu uważa się dzień wydania rzeczy lub wykonania usługi, ale nie później niż dzień wystawienia faktury lub uregulowania należności.³²

2.4. Podatkowe koszty uzyskania przychodów w świetle ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych

Zgodnie z prawem podatkowym, koszty uzyskania przychodów to takie koszty które zostały poniesione w celu osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów.³³ Dodatkowo poniesiony wydatek nie może znajdować się na liście wydatków które, nie mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów. Szerzej o kosztach podatkowych możemy dowiedzieć się w art. 15 Ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Na podstawie art. 15, bardzo ważne przy ustalaniu kosztów podatkowych są określenia: koszt poniesiony i koszt uzyskania przychodu. Określenie „poniesiony” jest podstawowym określeniem kosztu, jednak w Ustawie nie jest to jednoznacznie zdefiniowane. Z art. 15, ust. 4e wynika, że

³¹ E, Walińska, A. Wencel, A. Jurkiewicz, M. Wiatr, Podatek dochodowy w systemie rachunkowości – zasady ustalania i rewizji, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 2014, str. 20,21.

³² Ustawa o podatku dochodowym osób prawnych, op. Cir. art. 12, ust. 3a

³³ .ibidem, art. 15 ust. 1

dniem poniesienia kosztu uzyskania przychodu jest dzień, na który zaksięgowano koszt w księgach rachunkowych na podstawie wystawionej faktury, rachunku lub dzień na który ujęto koszt uzyskania przychodu na podstawie otrzymanego dowodu innego niż faktura, rachunek. Wyjątkiem jest koszt który został ujęty jako koszt rezerw lub biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów.³⁴ Na podstawie Ustawy możemy stwierdzić, że poniesienie określa moment zużycia, a nie moment wydatku. Koniecznym jest poniesienie kosztu w danym okresie, lecz nie jest to wystarczające dla uznania go w dochodzie okresu. Koszt może być potrącony w okresie poniesienia, być potrącony w następnych okresach lub nigdy nie będzie uznany w dochodzie podatkowym.

Aby nastąpiło potrącenie kosztu w okresie poniesienia, koszt poniesiony musi być dodatkowo kosztem uzyskania przychodów. W drugim przypadku, koszt zostanie potrącony w następnym okresie po poniesieniu, gdy przyczynią się do uzyskania konkretnego przychodu np. koszty wytworzenia produktów jeszcze nie sprzedanych, ale są poniesione w okresie wytworzenia, możemy potrącić w tym okresie kiedy nastąpi sprzedaż tych produktów. W przypadku gdy koszty w żaden sposób nie przyczynią się do uzyskania przychodów podatkowych, w żadnym okresie, niezależnie od poniesienia nie możemy ich uznać. Taka sytuacja będzie miała miejsce w momencie gdy jednostka gospodarcza będzie musiała ponieść koszt z tytułu odsetek budżetowych. Jest to koszt poniesiony, ale w żadnym stopniu nie ma wpływu na uzyskanie przychodu podatkowego. Więcej takich sytuacji gdy kosztów nie możemy zaliczyć do kosztów podatkowych, znajdziemy w art. 16 Ustawy i podatku dochodowym od osób prawnych.

Warunki które definiują koszty podatkowe jako koszty uzyskania przychodów:

- poniesienie – koszt musi być rzeczywiście poniesiony w danym okresie
- celowość poniesienia – koszt musi być poniesiony aby osiągnąć przychód lub zachować/zabezpieczyć jego źródło

³⁴ Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych, op. cit. art. 15, ust. 4e

- potrącalność – koszty potrącalne są takimi kosztami które zmniejszają przychody podatkowe danego okresu, a co za tym idzie zmniejszają dochód do opodatkowania
- brak wyłączenia – koszty nie mogą być uwzględnione w ustawie podatkowej jako koszty które nie stanowią kosztów uzyskania przychodów³⁵ (art. 16 ust. 1)

Lista wyłączeń w art. 16 jest obszerna, za koszty uzyskania przychodów nie uwzględnia się m.in.:

- odpisów z tytułu zużycia samochodu osobowego, dokonywanych według zasad określonych w części ustalonej od wartości samochodu przewyższającej równowartość 20 000 EURO przeliczonej na złote według kursu średniego EURO ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia przekazania samochodu do używania
- odsetek prowizji i różnic kursowych od pożyczek zwiększających koszty inwestycji
- wierzytelności odpisanych jako przedawnione
- kar umownych i odszkodowań z tytułu wad dostarczonych towarów, wykonywanych robót i usług oraz zwłoki w dostarczeniu towaru wolnego od wad
- kosztów reprezentacji, w szczególności poniesionych na usługi gastronomiczne, zakup żywności oraz napojów, w tym alkoholowych
- wydatków ponoszonych na rzecz pracowników z tytułu używania przez nich samochodów na potrzeby podatnika
 - w celu odbycia podróży służbowej – w wysokości przekraczającej kwotę ustaloną przy zastosowaniu stawek za jeden kilometr przebiegu pojazdu (jazdy zamiejscowe)
 - w jazdach lokalnych – w wysokości przekraczającej wysokość miesięcznego ryczału pieniężnego albo w wysokości przekraczającej stawki za jeden kilometr przebiegu pojazdu.³⁶

Podatnik powinien przedstawić związek pomiędzy poniesionym kosztem a osiągniętym przychodem. W związku z tym podatnik jest zobowiązany do odpowiedniego dokumentowania, przypisania poniesionych kosztów.

Ustawa o podatku dochodowym wprowadza podział kosztów uzyskania przychodu na koszty bezpośrednie i pośrednie

³⁵ E, Walińska, A. Wencel, A. Jurkiewicz, M. Wiatr, Podatek dochodowy w systemie rachunkowości – zasady ustalania i rewizji, op. cit., str. 20, 21.

³⁶ Rafał Styczyński, Leksykon podatkowy księgowego, Digin S.A. Warszawa r. 2010, str. 52, 53

2.4.1. Koszty bezpośrednie

Do kategorii kosztów bezpośrednich możemy zaliczyć koszty które są bezpośrednio związane z przychodami. W przypadku analizowania jednostki gospodarczej, która zajmuje się handlem są to np. koszty zakupu towarów, a w jednostce usługowej: koszty które zostały poniesione na zakup materiałów niezbędnych do wykonania konkretnej usługi.

Co do zasady koszty bezpośrednie należy ująć w okresie w którym został osiągnięty przychód. W przypadku gdy koszty uzyskania przychodów poniesione są po zakończeniu roku podatkowego do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego, nie później niż do upływu terminu na złożenie zeznania rocznego podatku dochodowego są potrącane w roku podatkowym, w którym osiągnięto powiązane z nimi przychody.³⁷ Koszty uzyskania przychodów które są bezpośrednio związane z przychodami i odnoszące się do przychodów danego roku podatkowego, ale które zostały poniesione po terminie sporządzenia sprawozdania finansowego albo złożenia zeznania podatkowego, muszą być potrącone w następnym roku podatkowym po roku za który zostało sporządzone sprawozdanie finansowe lub złożone zeznanie.

2.4.2. Koszty pośrednie

Obok bezpośrednich kosztów uzyskania przychodów, możemy wyróżnić koszty pośrednie, które powinny być potrącone w dacie ich poniesienia. W oparciu o Ustawę, dzień poniesienia jest to dzień w którym koszty zostały ujęte w księgach rachunkowych na podstawie uzyskanego dokumentu, który poświadcza poniesienie kosztu. W przypadku gdy koszty dotyczą okresu przekraczającego rok podatkowy, nie jest możliwe określenie jaka część tych kosztów dotyczy danego roku podatkowego.

³⁷ E. Walińska, A. Wencel, A. Jurkiewicz, M. Wiatr, Podatek dochodowy w systemie rachunkowości – zasady ustalania i rewizji, op. cit., str. 34

W takiej sytuacji stanowią one koszty uzyskania przychodu, proporcjonalnie do długości okresu którego dotyczą.³⁸

2.5. Ustalenie dochodu w ujęciu podatkowym

2.5.1. Zwolnienia przedmiotowe

Art. 17 Ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych przedstawia nam całą listę różnego rodzaju zwolnień. Nie są to tylko zwolnienia o charakterze przedmiotowym, ale również zwolnienia mieszane. W wielu przykładach zwolnienie dotyczy części lub całości dochodu w przypadku gdy zostały przekazane odpowiednie sumy na odpowiednie cele które zostały określone przez prawo. Wolne od podatku są np.:

- dochody ze sprzedaży całości lub części nieruchomości, które wchodzi w skład gospodarstwa rolnego
- dochody spółek, gdzie jedynymi udziałowcami są kościelne osoby prawne
- dochody jednostek organizacyjnych Ochotniczej Straży Pożarnej – w części przeznaczone na cele statutowe, w tym zakresie jednostka nie musi również prowadzić wymaganej dokumentacji która jest wymagana przez przepisy Ordynacji podatkowej
- dochody z tytułu prowadzenia loterii fantowej i gry bingo fantowe na podstawie zwolnień wydanych na mocy odrębnych przepisów
- dochody z działalności Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, Rzecznika ubezpieczonych oraz Polskiego Biura Ubezpieczeń Komunikacyjnych
- odsetki lub dyskonto od obligacji emitowanych przez Skarb Państwa i oferowanych na rynkach zagranicznych oraz dochody z odpłatnego zbycia tych obligacji uzyskane przez podatników³⁹

2.5.2. Odliczenia od dochodu przed opodatkowaniem

Ulg podatkowe są to określone w prawie podatkowym zwolnienia, odliczenia, zmniejszenia. Zastosowanie takich ulg powoduje zmniejszenie dochodu podatkowego,

³⁸ Rafał Styczyński, Leksykon podatkowy księgowego, op. cit., str.51

³⁹ Ustawa o podatku dochodowym osób prawnych, op. cit., art. 17

a co za tym idzie wysokości podatki. Wartość dochodu podatkowego może być pomniejszona o odliczenia podatkowe, które zostały określone w prawie podatkowym. Odliczenia jakie można stosować w jednostkach gospodarczych są określone w art. 18 ustawy o podatku dochodowym osób prawnych i są to:

- 1) darowizny na cele publiczne na rzecz organizacji użytku publicznego – limit odliczenia wynosi 10%
- 2) darowizny na cele kultu religijnego- limit 10% dochodu (dodatkowo odliczenie z pkt. 1 i pkt. 2, łącznie może wynosić tylko 10% dochodu)
- 3) odliczeniom podlegają kredyty umorzone w związku z restrukturyzacją w bankach – odliczenie w wysokości 20% takich kredytów
- 4) darowizny na cele charytatywno-opiekuńcze na rzecz Kościoła – odliczenie bez limitu
- 5) nowe technologie- 50% wydatków

Dodatkowo, już od podatku możemy odliczyć podatek uiszczony od dywidendy. W całości możemy odliczyć ten podatek.

2.5.3. Wysokość podatku od osób prawnych

W Polsce, podatek od osób prawnych wynosi 19%. Zastrzeżeniem do tej wielkości podatku są art. 21 i 22 Ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Organy podatkowe lub organy kontroli skarbowej, na podstawie art.11, mogą określić dochód podatnika jako wielkość większą niż zadeklarowaną przez podatnika z dokonaniem transakcji których dotyczy art. 9a (pomiędzy podmiotami powiązanymi). Dodatkowo gdy podatnik nie okaże organom wymaganej dokumentacji podatkowej to różnicę między dochodem zadeklarowanym przez podatnika a ustaloną przez te organy opodatkowuje się stawką 50%.

W oparciu o polski system prawa podatkowego od osób prawnych, dochód podatkowy to różnica między przychodami podatkowymi, a kosztami podatkowymi. Zgodnie z powyższym aby ustalić wartość dochodu podatkowego musimy oddzielnie ustalić przychody podatkowe oraz oddzielnie koszty podatkowe. W praktyce aby ułatwić określenie tej wielkości, korygujemy wynik finansowy o przychody i koszty które nie są zaliczane do kosztów i przychodów podatkowych. W świetle prawa podatkowego należy ująć przychody podatkowe. Aby ustalić ich wartość od

przychodu który został ustalony w księgach rachunkowych należy odjąć przychody, które nie zostały uznane jako kategoria przychodów podatkowych oraz dochody wolne od opodatkowania, które stanowią składnik wyniku bilansowego. Przy ujawnieniu przychodów podatkowych, musimy również wykazać koszty podatkowe. W celu ustalenia wartości kosztów podatkowych, od wartości kosztów ustalonych w księgach rachunkowych musimy odliczyć: koszty które nie są kosztami uzyskania przychodów, które zostały określone w Ustawie o podatku dochodowym osób prawnych. Aby określić ostateczną wielkość dochodu podatkowego musimy również pamiętać o dodaniu przychodów i kosztów podatkowych, które zostały wyłączone z dochodu podatkowego w poprzednich okresach, a które dopiero w bieżącym okresie stanowią przychody i koszty podatkowe. Poprzez skorygowanie wyniku finansowego o powyższe wartości możemy ustalić ostateczny dochód do opodatkowania.

Schemat 2.2. Ustalenie dochodu podatkowego

WYNIK BILANSOWY BRUTTO

$$\begin{aligned} & - \quad \text{PRZYCHODY NIEPODLEGAJĄCE OPODATKOWANIU LUB} \\ & \quad \text{ZWOLNIONE Z OPODATKOWANIA W DANYM OKRESIE} \\ & + \quad \text{PRZYCHODY NIEUZNANE W DANYM OKRESIE W ZYSKU} \\ & \quad \text{BRUTTO ALE UZNANE PRZEZ PRAWO PODATKOWE} \\ & + \quad \text{KOSZTY I STRATY NIEUZNANE W DANYM OKRESIE PRZEZ} \\ & \quad \text{PRZEPISY PODATKOWE ZA KOSZTY UZYSKANIA PRZYCHODU} \\ & - \quad \text{KOSZTY I STRATY NIEUZNANE W DANYM OKRESIE W ZYSKU} \\ & \quad \text{BRUTTO, ALE UZNANE PRZEZ PRAWO PODARTKOWE} \\ & = \text{DOCHÓD DO OPODATKOWANIA}^{40} \end{aligned}$$

⁴⁰ E. Walińska, A. Wencel, A. Jurewicz, M. Wiatr, Podatek dochodowy w systemie rachunkowości – zasady ustalania i rewizji, op. cit., str. 38

Po uwzględnieniu wszystkich odliczeń zostaje ustalona podstawa opodatkowania, od której musimy wyliczyć zobowiązanie wynikające z podatku dochodowego.

2.5.3. Podatek odroczony

Podatek dochodowy który został naliczony za dany okres zgodnie z przepisami prawa podatkowego, którego postawą naliczenia jest dochód podatkowy, wykazany w deklaracji podatkowej lub zeznaniu podatkowym, stanowi zobowiązanie podatkowe danego okresu, jest nazywany podatkiem bieżącym.⁴¹

Podatek odroczony jest potencjalną kwotą podatku dochodowego, który wynika z operacji gospodarczych okresu bieżącego oraz która będzie zapłacona w przyszłości łącznie z zobowiązaniem podatkowym tego okresu. W związku z zapisami art. 37, ust. 8 i 9 Ustawy o rachunkowości, „wpływający na wynik finansowy podatek dochodowy za dany okres sprawozdawczy obejmuje: część bieżącą i część odroczoną; wykazywana w rachunku zysków i strat część odroczonego stanowi różnicę pomiędzy stanem rezerw i aktywów z tytułu odroczonego na koniec i na początek okresu sprawozdawczego, z uwzględnieniem przepisów ustawy z art.9, rezerwy i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, dotyczące operacji rozliczanych z funduszem własnym, odnosi się również na kapitał własny.”⁴²

Podmiotami, które są zobowiązane do ustalania odroczonego podatku dochodowego, są jednostki prowadzą które prowadzą księgi rachunkowe i równocześnie rozliczające swoje zobowiązanie podatkowe na podstawie przepisów ustawy o podatku dochodowym osób prawnych. Podmioty gospodarcze które rozliczają się na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych nie muszą wykazywać w sprawozdaniu finansowym swojego prywatnego podatku. Dochody z określonej działalności gospodarczej takich podatników jest w celach podatkowych łączona z innymi dochodami.

⁴¹Teresa Cebrowska, Rachunkowość finansowa i podatkowa, Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa 2005, str.485

⁴².ibidem, str.486

Podatek odroczony wpływa na wynik finansowy netto i jest ujęty w rachunku zysków i strat. W art. 37 ust. 8 UoR, podatek dochodowy – pozycja z rachunku zysków i strat - w danym okresie sprawozdawczym obejmuje:

- 1) część bieżącą
- 2) część odroczoną⁴³

⁴³ Rachunkowość podatkowa, Irena Olchowicz, Centrum Doradztwa i Informacji Difin, sp. z o.o. Warszawa 2009, 334

3. Różnice w ustaleniu wyniku finansowego według prawa bilansowego a wynikiem podatkowym w firmie XYZ sp. z o.o. w 2009 roku

3.1. Charakterystyka badanej jednostki gospodarczej

Jednostka gospodarcza XYZ sp. z o.o. powstała w 1995 roku. Od samego początku swoją działalność prowadzi w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Według Ustawy o Swobodzie Działalności Gospodarczej badaną jednostkę gospodarczą możemy zaliczyć do grupy mikroprzedsiębiorstw.⁴⁴ Firma XYZ sp. z o.o. jest typową działalnością usługową. Według umowy Spółki zakresem działania Spółki jest działalność rachunkowo-księgowa, działalność związana z informatyką i działalność doradcza. Z tych trzech wymienionych kategorii działalność rachunkowo-księgowa jest tą najbardziej podstawową działalnością.

Analizowane sprawozdanie finansowe na zostało sporządzone przy założeniu zasady kontynuacji działalności przez Spółkę w okresie 12 miesięcy po dniu bilansowym, czyli 31 grudnia 2009 roku.

Decyzją kierownika jednostki zostały udostępnione księgi rachunkowe i dane mimo że niedługo minie termin przechowywania ksiąg rachunkowych tej jednostki. Na ich podstawie mogę poniżej przedstawić jak ustala się wynik finansowy brutto i dochód do opodatkowania w danej jednostce gospodarczej.

⁴⁴ Mikroprzedsiębiorstwo – według art. 104 Ustawy o Rachunkowości mikroprzedsiębiorstwo to taka jednostka gospodarcza, która przynajmniej w jednym z dwóch lat obrotowych zatrudniał średniorocznie maksymalnie 10 pracowników oraz osiągnięty roczny obrót netto ze sprzedaży swoich usług, wyrobów i towarów nie był większy równowartości 2 mln euro w przeliczeniu na polskie złote lub suma aktywów bilansu jednostki gospodarczej, który sporządzony został na koniec jednego z tych dwóch lat nie przekraczał równowartości 2 mln euro – źródło: Nikodem Grzenkiewicz, Jacek Kowalczyk, Aleksander Kusak, Zygmunt Podgórski, Michał Ambroziak Podstawy funkcjonowania przedsiębiorstw, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa r. 2008, str. 45

3.2. Przyjęte zasady rachunkowości

Sprawozdanie finansowe zostało przygotowane zgodnie z przepisami Ustawy o Rachunkowości z dnia 19 września 1994r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 330) oraz zostało przygotowane zgodnie z konwencją kosztu historycznego.

Wartości niematerialne i prawne występujące w majątku Spółki, będą rozpoznawane gdy uznamy, że w przyszłości spowodują wpływ do Spółki korzyści ekonomicznych, które zostaną bezpośrednio powiązane z poszczególnymi aktywami. Podczas początkowego ujęcia wartości niematerialnych i prawnych stosujemy ceny nabycia lub koszt wytworzenia. Następnie w późniejszym okresie, wartości niematerialne i prawne są wyceniane w cenie nabycia lub kosztu wytworzenia, ale pomniejszane o umorzenie i odpisy z tytułu trwałej wartości. Amortyzacja która jest stosowane w przypadku wartości niematerialnych i prawnych to amortyzacja liniowa w okresie odpowiadającym szacowanemu okresowi ich ekonomicznej użyteczności.

Środki trwałe wyceniane są w cenach nabycia, koszcie wytworzenia lub wartości przeszacowanej pomniejszanej o umorzenie oraz odpisy z tytułów trwałej utraty wartości. Przeszacowanie wartości środków trwałych odbywa się na podstawie odrębnych przepisów. Wynik ten zostaje odnoszony na kapitał z aktualizacji wyceny. W momencie sprzedaży środka trwałego, wartość pozostała w kapitale z aktualizacji wyceny zostaje przeniesiona na kapitał zapasowy. Koszty związane z naprawami, przeglądami, opłatami eksploatacyjnymi, które zostały poniesione po wprowadzeniu środka trwałego, wpływają na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym zostały poniesione.

Amortyzacja środków trwałych z wyłączeniem gruntów odbywa się metodą liniową w okresie odpowiadającym szacowanemu okresowi ich użyteczności ekonomicznej. Szacowany okres użyteczności niektórych środków trwałych:

Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	10 lat
Urządzenia techniczne i maszyny	3-5 lat
Środki transportu	5 lat
Inne środki trwałe	2-8 lat

Środki trwałe o niskiej jednostkowej wartości początkowej to znaczy poniżej 3.5 tys. PLN odnoszone są jednorazowo w koszty.

Transakcje zawierane w walutach obcych, innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu, który obowiązuje w dniu zawarcia transakcji lub kursu, który obowiązuje w dniu zawarcia transakcji walutowej lub kursu określonego w towarzyszącym danej transakcji kontrakcie terminowym typu „forward”

Na dzień bilansowy, aktywa i pasywa które są wyrażone w walutach innych niż polski złoty zostają przeliczane na walutę ewidencji według kursu średniego który ustalił NBP. W związku z przewalutowaniem aktywów i pasywów powstają różnice kursowe które ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów lub kosztów finansowych.

3.3. Przyjęte przez spółkę zasady ewidencjonowania przychodów i kosztów zgodnie z prawem bilansowym

Spółka zdecydowała się na ewidencję kosztów w układzie rodzajowym. Oprócz kont syntetycznych, Spółka prowadzi szeroką ewidencję kosztów na kontach analitycznych, która ułatwia ewidencję i księgowanie kosztów. Rachunek zysków i strat jest sporządzony w wersji porównawczej.

Tabela 3.1. Ewidencja kosztów Spółki XYZ sp. z o.o.

	Koszty według rodzajów
400	Amortyzacja
401	Zużycie materiałów i energii
402	Usługi obce
403	Podatki o opłaty
404	Wynagrodzenia
405	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia
409	Pozostałe koszty

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych księgowych Spółki XYZ Sp. z o.o.

Rozwinięcia analityczne kont kosztowych, które są stosowane w Spółce XYZ:

Konto 401 – zużycie materiałów i energii

401-01 Zużycie materiałów podstawowych

401-01-01 Materiały biurowe

401-01-02 Materiały spożywcze

401-02 Zużycie paliw

401-03 Zużycie materiałów pomocniczych

401-04 Zużycie energii elektrycznej

401-05 Zużycie energii cieplnej

401-06 Zużycie wody

401-07 zużycie gazu

401-08 Zużycie pozostałych materiałów

Konto 402 – Usługi obce

402-01 Leasing

402-01-01 leasing samochodów

402-02 Usługi telekomunikacyjne

402-02-01 Telefony

402-02-02 Internet

402-03 Usługi pocztowe i kurierskie

402-03-01 Usługi pocztowe

402-03-02 Usługi kurierskie

402-04 Usługi internetowe

402-05 Usługi transportowe

402-06 Usługi prawne

402-07 Wynajem biura

402-08 Usługi bankowe

402-09 Pozostałe usługi

Konto 409 – Pozostałe koszty

409-01 ubezpieczenia majątkowe

409-02 koszty podróży służbowych

409-02-01 koszty podróży służbowych krajowych

409-09-02 koszty podróży służbowych zagranicznych

409-03 koszty reprezentacji

409-04 koszty marketingu i reklamy

409-05 pozostałe koszty

Koszty które zostały poniesione w 2009 r. przez Spółkę XYZ sp. z o.o. kształtowały się następująco:

Tabela 3.2. Zestawienie kosztów poniesionych w 2009 i 2008 roku przez Spółkę XYZ Sp. z o.o.

Koszty działalności operacyjnej	2008 rok	2009 rok
Amortyzacja	3 611,28	3 172,89
Zużycie materiałów i energii	25 407,23	23 258,32
Usługi obce	146 423,23	195 752,35
Podatki i opłaty	1 911,26	2 246,00
Wynagrodzenia	197 454,31	241 396,21
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	21 196,02	42 279,71
Pozostałe koszty	12 526,86	9 876,46
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	289,04	0,00
	408 792,23	517 981,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Spółki XYZ sp. z o.o. z roku 2009.

Na podstawie powyższej tabeli możemy zauważyć że największe koszty, które ponosi spółka są spowodowane charakterem działalności. Jest to typowa firma usługowa która zatrudnia pracowników umysłowych.

Tabela 3.3. Zatrudnienie w Spółce XYZ Sp. Z o.o. w roku 2009

Grupa zatrudnionych	Rok kończący się dnia	Rok kończący się dnia
	31 grudnia 2009 roku	31 grudnia 2008 roku
Zarząd	2	2
Kadra kierownicza	0	0
Pozostali pracownicy umysłowi	5	4
Zatrudnienie, razem	7	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Spółki XYZ sp. z o.o. z 2009 roku.

Dodatkowo znaczny udział w strukturze kosztów mają usługi obce. Wynika to z tego, że firma korzysta w wielu płaszczyznach ze świadczonych usług przez inne firmy. Firma dla celów bilansowych od wartości początkowej prawa wieczystego użytkowania gruntu dokonuje odpisów amortyzacyjnych. Amortyzacji podlega sprzęt komputerowy oraz samochód osobowy. W 2009 roku wartość odpisów amortyzacyjnych wyniosła 3 172,89 zł. Łączne koszty poniesione przez Spółkę XYZ sp. z o.o. w 2009 roku wynosiły 51 798,94 zł.

Główna działalność Spółki XYZ sp. z o.o. opiera się na działalności rachunkowo-księgowej. Analizowana Spółka prowadzi księgi rachunkowe i księgowość zarówno dla jednostek gospodarczych, które prowadzą pełną księgowość oraz mniejszych podmiotów gospodarczych w ramach Książki Przychodów i Rozchodów. Firma wystawia faktury dla swoich kontrahentów, które następnie są ewidencjonowane i księgowane na koncie zespołu kont 7 – Przychody ze sprzedaży „700”. Stanowi to główny przychód jednostki gospodarczej. W analizowanym roku bilansowym przychody Spółki XYZ kształtowały się następująco:

Tabela 3.4. Przychody Spółki XYZ z o.o. w 2009 r.

	Rok 2008	Rok 2009
Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	499 136,53	603 161,34
- w tym od jednostek powiązanych	0,00	0,00
Przychód ze sprzedaży	499 136,53	603 161,44
Zmiana stanu produktów	0,00	0,00
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby	0,00	0,00
Przychód ze sprzedaży towarów i materiałów	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania Finansowego Spółki XYZ Sp. z o.o. z 2009 r.

Przychody Spółki XYZ sp. z o.o. są powtarzalne i wynikają ze świadczonych usług przez tą firmę.

W Spółce XYZ sp. z o.o. zmiana stanu produktów na koniec 2009 wynosiła 0. W Spółce zostało zastosowane uproszczone rozliczanie kosztów międzyokresowych. Zostało to ustalone zgodnie z zasadą istotności. Spółka odstąpiła od międzyokresowych rozliczeń kosztów i koszty, które dotyczą kilku okresów sprawozdawczych zaliczyła do kosztów działalności w miesiącu kiedy te koszty zostały poniesione, kwoty nie wpłynęły istotnie na wynik finansowy Spółki.

3.4. Ustalenie wyniku finansowego brutto spółki w 2009 roku

W związku z teorią, którą przedstawiłam w rozdziale I, w tym miejscu chciałabym po krótko przedstawić schemat ustalania wyniku finansowego w 2009 roku w Spółce XYZ sp. z o.o.

W 2009 roku koszty z działalności operacyjnej, które zostały poniesione i zaewidencjonowane wyniosły 517 981,94 zł. Aby ustalić zysk/stratę brutto na

sprzedaży musimy porównać uzyskane przychody ze sprzedaży z poniesionymi kosztami z działalności operacyjnej.

Przychody ze sprzedaży: **603 161,34**

Koszty z działalności operacyjnej: **517 981,94**

Zysk/strata brutto na sprzedaży: **85 179,40**

W kolejnym etapie ustalania wyniku finansowego Spółki bierzemy zapisy z pozostałych kont na których prowadzimy ewidencje przychodów i kosztów – tym razem nie będą to przychody z podstawowej działalności i koszty uzyskania tych przychodów.

Tabela 3.5. Zestawienie pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych Spółki XYZ sp. z o.o. w roku 2009

Pozostałe przychody operacyjne	40,88
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	0,00
Dotacje	0,00
Pozostałe przychody operacyjne	40,88
Pozostałe koszty operacyjne	33 255,34
Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	0,00
Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	0,00
Pozostałe koszty operacyjne	33 255,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania Finansowego Spółki XYZ Sp. z o.o. z 2009 r.

W 2009 roku kwotę w wysokości 40,88 zł mogliśmy zakwalifikować do Pozostałych przychodów operacyjnych. Przychód ten wynika z tego, że Spółka XYZ sp. z o.o. dla jednego ze swoich kontrahentów naliczyła karę za nieterminową zapłatę należności, która wynikała z wystawionej faktury VAT.

Koszty, które pośrednio są związane z działalnością jednostki gospodarczej w 2009 roku wynosiły około 33 tys. PLN. Do kosztów tych zaliczyliśmy spisane nieściągalnych należności, które wynikły z powodu likwidacji dłużnika.

Następna pozycja w wyniku finansowym Spółki XYZ sp. z o.o. była wartość pozycji: zysk/strata na działalności operacyjnej. Wynosi ona w 2009 roku 51 964,94 zł. W porównaniu z rokiem poprzednim wartość tej pozycji bilansowej jest mniejsza o 38 000zł.

Następną kategorią kosztów i przychodów które analizujemy w celu ustalenia ostatecznego wyniku finansowego są przychody i koszty finansowe. Na podstawie ksiąg rachunkowych XYZ Sp. z o.o. możemy zauważyć że poszczególne kategorie kształtowały się następująco:

Tabela 3.6. Przychody i koszty finansowe w 2009 r.

Przychody finansowe	1 464,01
Dywidendy i udziały w zyskach	0,00
- od jednostek powiązanych	0,00
- od jednostek pozostałych	0,00
Odsetki uzyskane	1 464,01
- od jednostek powiązanych	0,00
- od jednostek pozostałych	1 464,01
Zysk ze zbycia inwestycji	0,00
Aktualizacja wartości inwestycji	0,00
Pozostałe	0,00
Koszty finansowe	50,00
Odsetki	50,00
- od jednostek powiązanych	0,00
- od jednostek pozostałych	50,00
Strata ze zbycia inwestycji	0,00
Aktualizacja wartości inwestycji	0,00
Pozostałe	0,00

Zródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania Finansowego Spółki XYZ Sp. z o.o. z 2009 r.

Na dzień bilansowy w badanej spółce ujęto przychody z tytułu odsetek od jednostek pozostałych za opóźnienie w zapłacie należności, które naliczono zgodnie z art. 481 § 2 Kodeksu cywilnego w kwocie 1 464,01 zł. Naliczone odsetki ujęte w księgach rachunkowych jako przychód finansowy są przychodem podatkowym. Przychód powstał z chwilą faktycznego ich otrzymania.

Na dzień bilansowy każda jednostka gospodarcza powinna wyceniać swoje należności i zobowiązania które wyrażone są w walutach obcych. Na mocy art. 30 ust. 1 pkt. 1 ustawy o rachunkowości aktualizację tych składników dokonuje się na podstawie średniego kursu NBP z dnia bilansowego. Analizując księgi rachunkowe Spółki można zauważyć, że wszystkie wielkości wyrażane są w PLN. Dzięki temu nie powstają nam różnice kursowe, które wpływały by na wynik finansowy.

Pomniejszając zysk na działalności operacyjnej o poniesione koszty finansowe oraz dodając przychody finansowe otrzymujemy zysk/stratę na działalności gospodarczej. Spółka XYZ sp. z o.o. w 2009 roku na działalności gospodarczej osiągnęła zysk na poziomie 53 378,95 zł.

Na wynik finansowy mają również wpływ zdarzenia nadzwyczajne. Z takimi zdarzeniami związane są dwie pozycje bilansowe: zyski oraz straty nadzwyczajne. W Spółce XYZ sp. z o.o. w 2009 roku nie miały miejsca żadne zdarzenia nadzwyczajne które wpływały by na wynik finansowy.

Ostateczny wynik finansowy brutto w ujęciu bilansowym Spółki XYZ sp. z o.o. w 2009 roku wynosi 53 378,95 zł.

3.4. Ustalenie dochodu do opodatkowania spółki w latach 2009 roku

Punktem odniesienia w celu ustalenia dochodu do opodatkowania w Spółce XYZ sp. z o.o. jest wynik finansowy brutto za dany rok. Aby przekształcić przychody i koszty, które są wykazane w księgach rachunkowych jednostki gospodarczej w przychody i koszty podatkowe, które są wykazywane w rocznym zeznaniu CIT musimy posłużyć się odpowiednimi wielkościami. Należą do nich pozycje z np. rachunku zysków i strat takie jak: przychody ze sprzedaży i koszty poniesione w celu

uzyskania tej sprzedaży, pozostałe przychody i koszty operacyjne, przychody i koszty finansowe.

W celu ustalenia dochodu podatkowego, wartości przychodów i kosztów wynikające z ewidencji księgowej należy skorygować o:

- konsekwencje różnic wynikające z klasyfikacji przychodów do uzyskanych i kosztów do poniesionych które są spowodowane odmiennym momentem ich zaliczenia do roku podatkowego dla celów księgowych i podatkowych
- poniesione wydatki które nie są uznawane za koszty uzyskania przychodów i zostały wymienione w art. 16 ustawy o podatku dochodowym osób prawnych.

Dzięki takim przekształceniom przychodów i kosztów otrzymujemy wartości podatkowe kosztów i przychodów które tworzą nam dochód do opodatkowania.

Tabela 3.7. Schemat ustalania dochodu do opodatkowania w Spółce XYZ Sp. z o.o. w 2009 roku

	2009r.
Zysk/Strata brutto	53 378,95
Przychody nie zaliczane do dochodu do opodatkowania	0,00
Koszty nie uznawane za koszty uzyskania przychodu	42 589,96
Składka ZUS za m-c XII 2008 zapłacona 01/2009	-2 217,81
Pozostałe koszty	44 807,77
Zysk/Strata podatkowa	95 968,91
Stawka podatkowa	19%
Podatek dochodowy (bieżące zobowiązanie)	18 234,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie ksiąg rachunkowych Spółki XYZ Sp. z o.o. z 2009 roku

W powyższej tabeli możemy zauważyć że pozostałe koszty zostały zmniejszone o składkę ZUS za XII 2008 roku. Składka została zapłacona w terminie do 15 stycznia 2009 roku, gdyż w tym dniu upływał termin zapłaty. Składka została zapłacona w terminie, dlatego możemy tą kwotę zaliczyć do kosztów miesiąca którego dotyczyła

czyli grudnia 2008 roku. Jeżeli została by zapłacona po dniu w którym upłynął termin, została by zaliczona do kosztów stycznia 2009 roku. Takie rozliczenie było zgodne z ówczesnie obowiązującymi przepisami podatkowymi.

3.5. Porównanie wyniku finansowego brutto ustalonego według prawa bilansowego z wynikiem podatkowym

Z powyższej analizy wynika, że wynik finansowy w ujęciu bilansowym za rok 2009 wynosi 53 378,95 zł. Dochód od którego musimy odprowadzić podatek dochodowy wynosi 95 968,91 zł. W przypadku naszej analizowanej Spółki jest to dość istotna różnica. Musimy pamiętać, że Spółka XYZ sp. z o.o. należy do grupy mikroprzedsiębiorstw, które działają na mniejszą skalę.

Różnica 42 589,96 zł. między porównywanymi wynikami wynika w głównej mierze z tego, że Zarząd Spółki XYZ Sp. z o.o. postanowił wypłacić na podstawie uchwały o wynagrodzeniu, wynagrodzenie dla członków Zarządu za wykonywaną pracę na rzecz Spółki. Wynagrodzenie zostało naliczone i zaksięgowane w grudniu 2009 roku. Fizyczna wypłata środków została dokonana w marcu 2010 roku. W związku z tym wynik finansowy brutto za 2009 rok musiał być zmniejszony o naliczone wynagrodzenie, a takie wynagrodzenie można było zaliczyć do kosztów uzyskania przychodu dopiero w roku wypłaty. W 2009 roku dochód do opodatkowania nie był pomniejszony o tą kwotę wynagrodzenia Zarządu. Dodatkowo różnica między wynikiem finansowym brutto i dochodem do opodatkowania wynikała z kosztów jakimi były: koszty podróży służbowych oraz koszty reprezentacji np. zakup prezentów dla klientów z okazji świąt oraz usługi gastronomiczne.

Na podstawie danych z 2009 roku Spółki XYZ Sp. z o.o. mogłam przeanalizować ustalanie wyniku finansowego brutto i dochodu do opodatkowania w firmie usługowej. W danym roku różnica wynosiła ponad 42 tys. zł. i była to dość znacząca różnica, która wpłynęła na wielkość płaconego podatku. Dzięki zgodzie

kierownika jednostki na wgląd w dokumenty firmy w innych okresach mogą stwierdzić, że różnica która miała miejsce w 2009 roku nie należy do różnic powtarzalnych. Najczęściej wynik finansowy brutto, a dochód podatkowy różnił się o niewielkie kwoty które wynikają z kosztów reprezentacji lub kosztów podróży służbowych.

Zakończenie

Celem mojej pracy było porównanie wyniku finansowego brutto i dochodu do opodatkowania w Spółce XYZ Sp. z o.o. Najczęściej analizowaną wartością w jednostce gospodarczej jest wynik finansowy na koniec roku obrotowego dlatego zawsze jednostki gospodarcze chcą osiągnąć jak najwyższą wartość wyniku finansowego. Dodatkowo każda jednostka jest zobowiązana do uiszczenia podatku dochodowego od osób prawnych który jest wyliczany z dochodu do opodatkowania.

Na początku mojej pracy przedstawiłam ważne informacje, które dotyczyły rachunkowości – istota, funkcje, zasady. Dzięki opisaniu różnych kategorii klasyfikacji przychodów i kosztów mogłam przedstawić schemat ustalania wyniku finansowego brutto.

W drugim rozdziale poruszyłam temat związany z dochodem do opodatkowania. Po opisaniu źródeł prawa, opisałam przychody i koszty podatkowe oraz koszty, które nie są uznawane jako koszty podatkowe. Następnie przeszłam do przedstawienia schematu dzięki któremu można obliczyć wartość od której będziemy wyliczać wartość podatku dochodowego. Dodatkowo przedstawiłam możliwe odliczenia i zwolnienia od dochodu.

W trzecim – ostatnim rozdziale mojej pracy na podstawie danych Spółki XYZ Sp. z o.o. przedstawiłam działalność jednostki. Mogliśmy się zapoznać z zasadami prowadzenia księgowości, które zostały ustalone w tej działalności. Następnie mogłam przejść do głównego celu mojej pracy. Przedstawiłam dokładny schemat ustalania wyniku finansowego brutto i dochodu do opodatkowania w Spółce XYZ sp. z o.o.

Na podstawie analizy danych udało mi się przedstawić wyniki w Spółce XYZ Sp. z o.o. Wynik finansowy brutto w 2009 roku wynosił 53 378,95. Wartość dochodu od którego trzeba odprowadzić podatek była wartością większą od wyniku finansowego brutto i miała wartość 95 968,91. Różnica która wyniosła ponad 42 tys. zł. wynika z „odrzucenia” kosztów których nie zaliczamy do kosztów podatkowych.

Największą wartością, którą wyeliminowałam była kwota która została zakwalifikowana jako wynagrodzenie członków zarządu. Wynagrodzenie zostało wypłacone w kolejnym roku obrotowym i należy do kosztów podatkowych w roku wypłaty. Różnice wynikające z klasyfikacji kosztów podatkowych w Spółce XYZ Sp. z o.o. miały charakter niepowtarzalny. W kolejnych latach (miałam ograniczony dostęp do danych za ten okres) różnica wynikała głównie z kosztów związanych z reprezentacją oraz kosztów podróży służbowych.

Odmienne pojmowanie różnych kategorii przychodów i kosztów z punktu widzenia prawa bilansowego i podatkowego ma swoje uzasadnienie w rzeczywistości. Bierze się to głównie z celów postawionych przed obydwoma rodzajami przepisów prawnych. Rachunkowość finansowa ma w szczególności za zadanie dostarczenie informacji o rzeczywistym stanie finansowym jednostki w danym okresie sprawozdawczym. Rachunkowość podatkowa skupia się zaś na ustaleniu właściwej wartości podatku dochodowego, jaki dany podmiot jest zobowiązany uiścić na rzecz odpowiedniego organu podatkowego państwa.

Po analizie rozpatrzonego przypadku spółki za główne przyczyny różnic między wynikiem finansowym a podatkowym można uznać:

- Różne momenty uznawania danych kosztów podatkowych oraz rachunkowych.
- Różne momenty uznawania danych przychodów podatkowych oraz rachunkowych,
- Część przychodów podatkowych nie jest uznawana jako przychód rachunkowy,
- Części przychodów rachunkowych nie jest uznawana jako przychód podatkowy,
- Część kosztów podatkowych nie jest uznawana jako koszty rachunkowe,
- Część kosztów rachunkowych nie jest uznawana jako koszty podatkowe

Część tych różnic ma charakter trwały. Są to różnice wynikające z nieuznawania danych przychodów lub kosztów przez przepisy bilansowe lub podatkowe. Natomiast różnice wynikające z odmiennych momentów uznania danych przychodów i kosztów zarówno rachunkowych jak i podatkowych, mają charakter przejściowy.

Bibliografia

1. Antoni Kożuch Artur Kożuch, Monika Wakula, Rachunkowość po polsku - Warszawa : CeDeWu.pl Wydawnictwo Fachowe, 2011.
2. Cebrowska Teresa, Rachunkowość finansowa i podatkowa - Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2005.
3. Czubakowska Ksenia, Rachunkowość według prawa bilansowego - Warszawa : C.H. Beck, 2009.
4. E. Walińska A. Wencel, A. Jurewicz, M. Wiatr, Podatek dochodowy w systemie rachunkowości - zasady ustalania i rewizji - Warszawa : Stowarzyszenie Księgowych w Polsce , 2014.
5. Ewa Derliszek, Dorota Kania, Rachunek zysków i strat - Gdańsk : Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr , 2009.
6. Frydrych Elżbieta - http://mfiles.pl/pl/index.php/Funkcje_rachunkowo%C5%9Bci .
7. Gierusz Jerzy, Koszty i przychody w świetle nadrzędnych zasad rachunkowości - Gdańsk : Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr, 2010.
8. Michdera Bronisław, Rachunek kosztów i wyników - Warszawa : Stowarzyszenie Polskich Księgowych, 2004.
9. Monika Chodoń Katarzyna Zasiewska, Podstawy rachunkowości - Warszawa : Stowarzyszenie Księgowych w Polsce , 2013.
10. Olchowicz Irena, Rachunkowość podatkowa - Warszawa : Centrum Doradztwa i Informacji Difin sp. z o.o., 2009.
11. Skrzywan Stanisław, Teoretyczne podstawy rachunkowości - Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne , 1968.

12. Trzpioła Katarzyna, Polityka Rachunkowości w firmie z komentarzem do planu kont - Warszawa : Oficyna Prawa Polskiego - Wydawnictwo Wiedza i Praktyka, 2014.
13. Walińska Ewa, Rachunkowość podatków odroczonych - Warszawa : Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce , 2003.
14. Wiktor Gabrusewicz, Janusz Samelak, Podstawy rachunkowości - Poznań : Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu , 2011.
15. Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych - Dz.U. 1992 Nr 21, poz. 86 tj. Dz.U. z 2014 r. poz. 851.

Zestawienie Tabel

Tabela 1.1. - Klasyfikacja funkcji z punktu widzenia podstawowych zasad rachunkowości	9
Tabela 1.2. - Zasady rachunkowości.....	13
Tabela 3.1 Ewidencja kosztów Spółki XYZ sp. z o.o.....	46
Tabela 3.2. Zestawienie kosztów poniesionych w 2009 i 2008 roku przez Spółkę XYZ Sp. z o.o.....	47
Tabela 3.3. Zatrudnienie w Spółce XYZ Sp. Z o.o. w roku 2009.....	48
Tabela 3.4. Przychody Spółki XYZ Sp. z o.o. w 2009 roku.....	49
Tabela 3.5. Zestawienie pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych Spółki XYZ sp. z o.o. w roku 2009.....	50
Tabela 3.6. Przychody i koszty finansowe w 2009.....	51
Tabela 3.7. Schemat ustalania dochodu do opodatkowania w Spółce XYZ Sp. z o.o. w 2009 roku.	53

Zestawienie schematów

Schemat 1. 1. Kształtowanie się wyniku finansowego.....	24
Schemat 1.2. Ustalanie wyniku finansowego w wariantach kalkulacyjnych	26
Schemat 1.3. Ustalanie wyniku finansowego w wariantach kalkulacyjnych.....	27
Schemat 2.1. Metody ustalania wyniku podatkowego	31
Schemat 2.2. Ustalenie dochodu podatkowego.....	40